

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Liber Nonvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

1611.

HISTORIÆ
PROVINCIAE ANGLICANÆ.
SOCIETATIS
IESV.
LIBER NONVS.

Conductam Anno seculo sexto Louanij Equitum Melitenfium domum infedere Februario insequenti Tyrones, Sacerdotes sex, duo qui parabantur ad studia Theologica, quinque ad domestica officia designati. In Sacerdotibus, Thomas Garnetus sanguine pro Religione fuso Tyrocini primordia consecrauit, de quo superiore libro dictum; Cæteri qua sorte vixerint defunctiq; sunt non erit inutile commemorare.

Andreas
vitus.

Andreas Vitus post operam in Anglia aliquamdiu collocatam, & iter Hispanicū, pluribus annis Louanij & Leodij Theologica explicauit cum non exigua laude ingenij. Primus deinde fidem intulit in Marilandiam. Regio est in Boreali America quam Carolus Rex Angliæ dominio suo adiungens, (vt vicinā Virginæ,) tradidit Cecilio Caluert Baroni Baltimerio viro Catholico, appellatione desumpta ab Henrietta Maria Regis coniuge, Henrici Galliarum quarti filia; quanquam Catholici, meliore augurio, nominatam volunt à Beatissima Maria Saluatoris dignissima Matre.) In ea Missione decem annis fructu non penitendo cū laborasset, & præcipuum eius Regionis dynastia fide Christiana imbutum sacris aquis tinxisset, captus ab hæreticis & ductus in Angliam, exulauit: Tum è Belgio redux in Insulam decennium aliud
solandis

solandis Catholicis tribuens, propè octogenarius migravit ad eam quietem quam omnes habemus in votis, & ab eo solo expectanda est qui omnia potest.

Tertius, *Thomas Laithwaite* (vulgo dictus *Scottus*) variam fortunam expertus est. Natus in Comitatu Lancastrensi habuit in Societate è fratribus Sacerdotes tres) ex *Kensingtoni* appellatione notiores quàm ex nomine gentilitio) Vnum domesticarum rerum adiutorum, & huic inter fratres natu maximum. Domesticâ disciplinâ educatus ad literas, profectus est Hispalim ad Philosophiæ & Theologiæ studia. Inde in Angliam rediens anno sexcentesimo quarto, ex Lucarensi portu navigatione mensurâ delatus est Plimoam: Isthic dum de equis inquit quibus veheretur Exoniâ, incidit in virum Equestris ordinis Warwicum Hele Irenarcham, qui cum esset peruersè hæreticus, aduenam ex Hispanijs proficentem se esse Catholicum, rogat num iurare velit in Primatum Regis Ecclesiasticum: negantem iubet spoliari ad indusium vsque: repertas cereas Christi imagines & obscurè quâdam scriptas notas retinet, & vnâ domum suam non longè distitam amandat, restitutâ, vt virum decebat, viginti marcarum pecuniâ: Biduo hic humaniter retentum, rursus interrogat vtrum secum velit templum preces auditorus adire: Recusantem mittit sub satellitum custodia peditem ad carcerem Exoniensem viginti miliaribus distantem. A custode Carceris, vt appulit, barbarum & ignominiosum in modum acceptus, iubetur truncum in atrio obuium conscendere, vt esset, videlicet, omnium oculis Papista conspicuus: vsus occasione *Scottus* ad confluentem versus turbam, intrepidè fidem proficitur: Plerique, inquit, qui hoc clauduntur carcere facinoris cuiuspiam perpetrati causâ includuntur, Ego huc loci adductus sum quoniam scelere (meâ quidem sententiâ) indignissimo me obstringere nolui; fidei, videlicet, Catholice, quam profiteor, nolui abrenunciare, & hæresi nuper natæ me adiungere.) Exceptus maledictiâ populi oneratur ferreis grauissimis cõpedibus, & in ergastulû flagitiosis refertû cõpingitur. Felicem quidè se arbitratur quod tam nobili & gloriosa de causâ pateretur: caput tamen post aliquot horas tædere loci ob perditissimæ nequitie formas quæ ob oculos versabantur. Erât enim octoginta viri feminaque vnum in locum varia ob flagitia inclusi: viros à feminis disiungebat clathrum ligneum tam latis spatijs laxum vt non manibus solum & capiti, sed integro pene corpori pateret exitus: singulos tamen vincto ferreo impliciti compedes ita adstringebant vt sedendi quidem, standi, iacendiue esset copia, non verò se de loco mouendi; duobus ex eo numero fiebat potestas obeundi locum cum situlis ad requisita natura: libertas in atrio perangusto & fatenti obambulandi emi debebat duobus assibus in dies singulos pendendis custodi. Pepigit igitur *Scottus* de cubiculo separato, perfoluto in singulas Hebdomadas nummo aureo; trium etiam fere aureorum præsentî pecuniâ numerata pro compedibus leuioribus: ex priori tamen habitatione cum sceleratis adhæserat ei tanta copia vermium, & tam pestilens aër, vt manibus pedibusque & vultu tumescens, somnus etiam ad tempus euanesceret. Interea ducuntur & Hyberni duo,

Thomas
Laithwaite
dictus
Scottus

In portu
capitur.

Quæ passus
in carcere.

1611.

Eius caritas erga concipit uos.

alter robusto corpore Sacerdos iuuenis, alter prouectæ ætatis vir Laicus: nè hi inter sceleratos locarentur egrè obtinuit *Scottus*, & maluit sui potius ut fruerentur parte cubiculi, licet avaritia Custodis exigeret pro secundo in ea parte lecto à singulis quot hebdomadis aureum nummū, ad quem sumptum cum Hyberni nè obolum intulissent, *Scottus* incubuit omnis impensa, quâ ad certam constituto tempore solutionem sepositâ, supererant illi sedecim tantum floreni Brabantici ad victum trium mensum tribus comparandum: parcè igitur viuendū erat, è publico enim dabatur panis vnicus cum modico lactis. Quod corpori decrat supplere conatus est *Scottus* spiritualibus exercitationibus, distributis in varia antemeridianis & pomeridianis horis. Mense tertio elapso solemnia fiunt iudicia; cuiusdam qui cum viderat in portu Lucarensi celebrantem iudicio, damnatur Sacerdotij: Ultra tamen ad supplicium progrediendum non censuere Iudices: plecti quouis tempore poterat, sed labor illi diuturnior, aliūsq̄ generis corona parabatur. Infelicis longè accidit Hyberno Sacerdoti; is enim in robusto corpore ignauum gerens animum in omnia consensit, & ut precibus hæreticorum interesset, & ut in Regis Primatum iuraret, & publicè ad Iudicium sublellia Catholicæ fidei abrenunciaret: neque tamen confestim sortitus est libertatem, sed cum ei *Scottus*, post abnegatam fidem, cubiculi consortium denegaret, detrusus ad sceleratos, eorum induit omnes mores, & qui prius modestus & prudens ab omnibus audiebat, perditam nequitia profligataque conscientia homo, nulliusque esse celebri vilis est.

Fratrem iuniorem conuertit.

II. Non multo post interuallo subsidium pecuniarium accepit à *Blackwello* Archipresbytero & à fratre natu maximo: Iunior etiam *Edwardus* accessit, qui cum Protestantium errores alte imbibisset tam impotenter in Catholicam Religionem inuehebatur ut Commentariensis non illibenter fratris illi fideret custodiam, manseruntq̄, simul octiduum; quo tempore mutauit *Edwardus* sententiam, ac primò decreuit Protestantium conuentibus exinde non interesse; tum proximis Christi natalitijs redditus ab eodem Ecclesiæ, transmisit Duacum ad studia, ac in Societatem deinde cooptatus Sacerdos, feruidos naturæ motus transtulit in sedulam in Christi vinea operam, quam varijs in locis explicuit, ac demum in Missione Deuonienſi, cui præ fuerat, diem obiit laboriosus Athleta. Neque fuit hic vnicus carceris fructus. In quadriestribus iudicijs miser quidam morti adiudicatus tam grauer tulit sententiam, (præsertim cum solus plectendus esset,) ut ipsâ mortis cogitatione penè exanimaretur: eo forte tempore, veteri amoto, nouus carceri Custos datus fuerat: Hic cum ex suis Ministrum nullum reperiret qui homini dignaretur adesse, rogat *Scottum* (quoniam virum bonum & non illiteratum esse intellexerat) uti susciperet consolandum: duabus prope horis fuere simul in conclau, quo spatio, quantum breuis mora patiebatur, in fide institutum, & Sacramento expiatum, tanta compleuit latitiâ, ut non mortis solum memoriam leuiter ferret, sed arctè complexus Sacerdotem, fuis præ gaudio lachrymis profiteretur nullo vnquam tempore tantum se in re qualibet percepisse solatij: iustus est rem taci-

Et malefactorum.

tam

tam habere ad diem vsque locumque supplicij : Eo loci Crucis signum fronti ac pectori frequenter imprimens fatetur se Romano-Catholicum : excandescit Magistratus ; aduocantur pseudo Ministri duo ; frustra conantur à fide auertere ; in ore habentem assidue dulcissima nomina *Iesu & Mariæ*, & Catholicorum flagitantem preces, de scala deturbant, cum fidelibus haud dubie resurrecturum : Insanit Custos, minatur Sacerdoti extrema ; ille vicissim minanti os comprimit quod nec ipse futurus esset immunis qui ad se hominem ad colloquium introduxit. Sex fere mensibus durauit ista captiuitas ; tum procurante fratre iussus exire regno, conscendit Mercatoriam in Armoricam soluentem ad Sancti Maclouij : de itinere excendens *Garnesij*, (Insula est Angliæ subdita) inde repetitâ postridie navigatione, dum vela explicant turbidâ repente coortâ tempestate repluntur ad lictus Anglicanum, descenduntque ad Castrum *Hurstij* in agro *Hantonien*si. Hic dissimulante Nauarcho, & numeratâ pecuniâ datur *Scott*o fugæ locus : de fugâ, recta ad *Garnetrum*, petitque Societatem ; datur *Gerardo* instituendus. Anno vix euoluto emergit infelix conspiratio : dum vltro citroque ad *Garnetrum* mittitur consilij causâ, in excubitores ad singula penè vestigia incidens, singulari industriâ euadit inculpatus, reuersusque Londinum, post *Garnetti* mortem *Gerardum* sequitur in Belgium. Peractis probationibus in Angliam redux sæpe ostendit in occasione bene facien di neque consilium neque animum defuisse. In agro *Staffordien*si ager erat *Romoaldus* quidam cæmentarius ; vir à natura probus, sed hæresis *Caluinianæ* sectator diligentissimus : Adit illum *Scottus* vnâ cum virgine nobili è vicina domo ; post verba vrbauitatis pauca, ingreditur sermonem de Dei misericordia erga peccatorem rite pœnitentem, de peccati fœditate, de Angelorum gaudio in respicientia, atque his similibus, quæ cum *Romoaldo* videret esse non ingrata, deducit intus ad cubile & iubet quiescere ; virgo interim honestè abducit vxorem : Tum *Scottus* progreditur, ostendit morem veterem fuisse peccata Sacerdoti legitimo confiteri ; eius vestigium in ipsorummet precum libro superesse ; dedisse Christum in Euangelio potestatem pœnitentes absoluen di ; se Sacerdotem esse ; suâ si vti vellet operâ, de æterna salute securum esse posse. Ille oculis in hominem aliquamdiu defixis, "Videntur, inquit, quæ dicis rationi esse consentanea ; ego me tibi, intelligenti vt video quæ sint necessaria, permitto) tum cum porro diserentem audisset de vnitæte consentioneque Ecclesiæ Catholicæ, & de perpetuo hæreticorum inter se dissidio, rite est expiatus, nequicquam sapius pulsante vxore vt ingrederetur : filij ex agro cum famulis redeuntes rem vti erat coniecturâ assecuti stomachantur ; minantur *Scottus* si reuertatur ; vxor clamat perditum ab illo esse maritum ; reuertitur tamen cum à medico intellexisset spem vitæ nullam superesse, & rursus audet, & egrum iubentem domesticos à minis & iniuriâ quiescere, pulsus è cubiculo præter Catholicum comitem cæteris, postremis communit Sacramentis ; ager intra horam astante viro pio Catholico moritur.

Ddd

Post

Ingreditur
societatem
et eius in
Anglia in-
dustria.

1611.

Capitur
rursus &
euidit.

Post annos quatuor in varijs Missionis functionibus positos, indicante Atkinsono, Sacerdote Apostata, capitur, & in Portam nouam conijcitur. Tum forte ab Allobrogum duce missus Orator adornabat reditum; huic igitur donatur *Scottus* trans mare vehendus, neque tamen transmisit: Etenim cum ex varietate nominis altercatio esset de persona, die vno subsecutus Legatum, exponitur rursus in litus Anglicanum: Mensis erat Quintilis: In Octobri sequenti iterum ab eodem Apostata proditus ad West-Monasteriensem carcerem amandatur: vbi à Custode inhumanius habitus, consilium inquit cum concaptiuus de fuga; quæ cum ei prosperè euenisset, reliquum vitæ & annorum quadraginta tempus vnus in ædibus equestris ordinis viri egregiè Catholici exegit, copiosam eius prolem in pietate ac literis instituens, & singulis fere hebdomadis ad alios præterea iuandos excurrens; neque enim aut industriâ, aut propagandæ fidei Catholici ardore vllierat secundus. Eadem in domo ad alterius vitæ præmia concessit circa Annum huius sæculi quinquagesimum quintum, Coadiutor spiritualis formatus.

Iacobus
Blondel.
Edwardus
Brokus.

III Breuiorem vitæ cursum habuere *Iacobus Blondellus* Sacerdos, & *Edwardus Brokus* ad temporalium Adiutorum munera destinatus huius etiam anni Tyrones, vix tribus post emissâ vota mensibus in itinere Hispanico, quod ex obedientia occæperant, ad laborum præmia anticipata vocati. *Blondellus* Vergaræ in Asturijs subsistere coactus diem obiit extremum. *Edwardus* ab ianua Seminarij Vallisoletani ad cubile delatus dies omnino decem superfuit. De *Henrico Lanmanno* quinto Sacerdote erit postea sermo.

Michaël
Alfordus

Michaël Alfordus, ex duobus studiosis vnus, decursis Hispali Philosophicis Theologica profecutus est Louanij: Tum Neapoli duos annos posuit Anglis nobilibus Institoribusque eo in Emporio frequentibus iuandis, & alios quinque apud Sanctum Petrum Pœnitentiarius. Peracto deinde Sezzæ tertio Probationis Anno ad quatuor votorum Professionem admissus est, dum prima Procuratorum Congregatio sederet sub *Mutio* Generali. Anno vigesimo datus est Socius Magistro Nouitiorum Leodij, tum Superior Gandati. Quo expleto munere in Angliam Dorobernij descendens coram Magistratu sistitur. Habebat in pera libellum *Thomæ à Kempis* de imitatione Christi exiguo volumine: quæstio erat quis liber is esset? Ministellus post multam versationem magno cum fastu, nec minori ignorantia, pronuntiat, "Inscriptionem periculosiorem esse quàm quæ libro viderentur contineri; Inscribi enim *Thomæ à Kempis* Canonici Regularis, Canonum vero regulas, & Canonistas omnes lege proscriptos esse, proinde non facile hunc dimittendum liberum.) Risum quis tenuerit? Quoniam tamen recenter prodierat edictum de Chalcedonensi Episcopo capièdo, proposito præmio ducentarum librarum nostratium, hic eo nomine ducendus decernitur. Londini ex accurata Chalcedonensis descriptione apparuit alium lōge ab hoc esse *Alfordum*, quare interueniente Regina dimissus, superuixit ad Annum huius sæculi quinquagesimum secundum: quo Anno transmittens vt vltimam manum *Histo-*

In Angliã
descendens
capitur.

ria

ria Anglo-Saxonica imponeret, lentâ correptus febrî obiit Audomari, prope septuagenarius; quatri duo antequam de vita decederet inuidenti se cuidam in hæc verba locutus. " Duo & viginti nunc sunt anni ex quo diebus singulis in vnum ex sacris Christi Vulneribus irrepere soleo; nè igitur ex morbo minus attentus hanc consuetudinem intermittam, reuocet, oro, mihi in memoriam quo die in quod vulnus ingrediendum sit: hodie mihi Pes sinister sedes est.) Dies erat Mercurij; quarto post die, quo habitandum illi erat in Christi sacrosancto latere (quod hoc carmine celebrat.)

1611.

Eius deuotio erga quinque Christi vulnera.

O anima, ingredi in Centrum, pia viscera Christi;
O Sacrum Pectus, da mihi Amore mori.)

Piam animam efflauit, receptus, vti sperandum est, eo in diuino pectore quod sæpe pulsauerat, vt in æternum viuat. Viuet præterea, cum Deo bono, in ea, quam dixi, Historia Anglo-Saxonica, à primo fidei illa in Insula exordio per duodecim secula deductâ; ornabitque Christiani orbis Bibliothecas iustis voluminibus aliquot, ad exemplar Annalium Eminentissimi Baronij Cardinalis.

Hæc de admissis hoc anno dicta sufficiunt; quandoquidem ceteri vel supersunt adhuc, vel nihil præbent ad Historiam singulare.

IV. Annus sexcentiesimus nonus habuit *Franciscum Walsinghamium* Tyronem, quem Deus eâ arte traduxit ad fidem orthodoxam amplectendam quâ locum ipse suum in eiuſdem odium impellere moliebatur, & doctissimi morum virorum à fide errantiû vim nullam esse ad ea tollenda quæ de sua secta dubitationem afferunt, luculenter commonstrauit. Imbutus humanioribus in schola Pauliniana Londini, vbi adoleuit sedulus fuit in adeundis Protestantium Concionibus, peruolutandisque libris, tum etiam se ad Clerum applicuit, initiatus ab Pseudo-Episcope Eliensi horum, vt vocant, diaconatu, quo gradu obstrictum se sentiebat non ad se tantum eius in sectæ opinionibus perficiendum, sed & ad alios in eadem confirmandos. Ea occasione factum est vt quem cuidam, quem non satis firmum in errore suspicabatur, offerret legendum librum, ille eâ conditione acceperit vt vicissim *Walsinghamius* admitteret à se librum alterum percurrendum. Is erat *Personij* defensio Censuræ librorum duorum ab Charco & Hanmero Ministrorum editorum aduersus *Edmundum Campianum* Sacerdotem Societatis Iesu, *Walsinghamius* vt in Papistarum, scilicet, erroribus iocose luderet, illuderetque doctrinam, accepto non illibenter libro mole exiguo, etsi quidquid Catholici dicere pro se possent insito hæreticis supercilio contemneret, ardebat tamen cupiditate videndi quid dicerent, & de via domum rediens indentidem inspectat modò hanc, modò illam versans paginam, & vbiq; incurrens in quidpiam quod sectæ quam profitebatur Auctores quales fuerint viuis depingeret coloribus, indignabundus auerteat se tanquam à meris confictisque mendacijs, neque tamen auertere poterat vocem sine voce diuinitus menti illapsam

Franciscus Walsinghamius.

Ex lectione Censuræ dubitat de sua secta

1611.

quâ tacitè monebatur" si talis reuera fuerit Lutherus & alij quos tanquam Cælo demissos viros veneramus, malo sanè loco nos sumus qui illos sequimur) Pudebat interim incidisse in paucorum foliorum fasciculum Papiſticum quem per se non posset conuincere erroris; domi non habebat appositos libros ad indagandam veritatem; verebatur alijs indicare vnde ei iniectus erat scrupulus; hunc tamen & illum adibat ex doctioribus, & velut aliud agens mittebat sua dubia colloquijs; sed cum nihil referret præter quæstionis declinationem, aut facti, quod frequentibus testimonijs probabatur, nudam inficiationem, inquietudinis domesticæ pertæsus Londinum ad amplissimas Bibliothecas auolat; inspicit fontes ex quibus hausta probatio; nihil dissonum, nihil deprauatum repertiens hærebat attonitus, & anxius quid consilij capiendum esset; incidit in non vsitatum illud quidem sed quod ratiocinanti æquissimum videbatur. Secundò tertioque sub Elizabetha & Iacobo Regibus iureiurando interposito hos terræ Principes agnouerat supremam in ijs etiam quæ diuina ora contingunt habere potestatem: Audendum igitur ratus est sibi, & à Iacobo Rege (Capite scilicet Ecclesiæ Anglicanæ.) petendum remedium; & ne quid humani eum ab hac mente retraheret voto se adstringit ad præstandum. Itaque supplicibus literis animi ægritudinem eiusque originem breuiter explicat; has iunctas libello (in cultiorem formam composito) ipse supplex tradit Greenwichi dum Rex die veneris Sancto ad Sacrarium progrediebatur vt precibus de more interesset, rogans vt dignaretur sua Majestas decernere quamam & à quo medecina querenda malo esset. Rex vt aperuit, Hic est, inquit, ex Papiſtis quispiam) & sisti iussit hominem, misso ex regij cubiculi custodibus nobili viro qui interrogaret quis, & vnde esset, cuius conditionis aut instituti vir, & qua mente librum literis supplicibus adiunxisset, ad quæ cum parçè responderet sperans se regi egredienti rationem coram redditurum, datus est alteri custodiendus donec pomeridiano tempore vacuum esset. Tum sedenti in aula Concilij Regij Archiepiscopo Cantuariensi oblatus, astantibus hinc inde ex Cleri & nobilium ordine plurimis, post multa modò blandè, modò seuerè dicta de nouæ formæ literis, de temerario ad Regem accessu, de libello malè iuncto literis, quem *Personij* esse dicebat Archiepiscopus multarum proditionum Architecti, & quorum librorum numerum sat copiosum ipse flammis tradidisset, *Personium* ipsum egregiè excepturus si in manus veniret; "Quis auctor sit libri (inquit *Walsinghamius*) mihi certe ignotum est, neque valde est curæ quis fuerit: de rerum in eo digestarum veritate est quæstio: Etenim si vera sunt quæ narrantur de Lutheri commercio cum malo dæmone, de Caluini, & Beza, & ipsius Lutheri impudica impudentia, de fraude vniuersorum in tractandis dolosè scripturis sacris sanctisque Patribus, & alia plura, non alieno sermone, sed ipsorummet verbis expressa, haud facilè mihi suaserò nos rectam tenere viam: Quamuis enim de scriptoris auctoritate necesse sit decedat aliquid si fuerit Regi aliis in rebus iniurius, & quemadmodum rectè notatum est, Aduocati in defensione Clientum mille mendacijs aduersarium impetere soleant,

catamen

A Rege
petit solu-
tionē du-
biorum in
quæ incide-
rat.

Causa cō-
mittitur
Archiepis-
copo.

ea tamen ipsa quando ostenduntur quàm sint mendacia veritatem illustrant & ornant; & si verum est responsum esse pridem huic libro, hoc ipsum videre auco responsum quò facilius acquiescam: satis enim ubiq; notum est quàm ego acer semper fuerim Papistarum oppugnator; & horresco cogitans si forte obiectum fuerit eius superstitionis vel leue desiderium: quandoquidem tamen in hunc angorem incidi percuperem animo meo fieri satis) Fiet tibi satis (inquit Pseudo-Cantuariensis) tu modò me cras conuenias in Palatio Archiepiscopali. Crastinus vt illuxit, Cantuariensis hominem commendat Couello Sacellano suo instituendum. Vt sedere, prolatis Lutheri scriptis, & ijs locis perlectis qui in defensione recensentur, cum se *VValsinghamius* commoueri ostenderet, mirarique totidem verbis quot Lutherus scripsit recitari omnia, auertens se Couellus, "Vt vides, inquit, *VValsinghami*, hos libros & plures huiusmodi apud me habeo; Ego istos non tero; ab antiquo tempore apud me sunt; numero & ego inter Papistas affines aliquos, & amicos complures; ista me non commouent: si de eorum doctrinæ veritate persuasum mihi esset, nullius me dignitatis, nullius comodi cogitatio ab illa sequenda abduceret;) Atq; in huiusmodi parergis extracto tempore in horam prandij discessum est, factâ potestate *VValsinghamio* domum suam reuifendi donec vocaretur: postero tamen die, siue quoniam Rex rationem exposceret, siue orta esset aliunde perturbatio, Cantuariensis non nisi multis oneratum iniurijs dimittit, multisque culpatum quod ausus fuisset Regi libellum huiusmodi offerre, adstrictum etiam iureiurando vt libros duos Thomæ Bell Sacerdotis Apostatæ diligenter percurreret, & doctum aliquem ruri consuleret, quò in ea quam à puero professus esset fide confirmaretur.

V. Perspicuum erat Cantuariensem & cæteros diuerticula quærere, cupereque de præcipua questione vitare congressum, ruri tamen ne iurandum neglexisse videretur, Apostatæ libros diligenter euoluit, notatis & in aduersaria relatis locis quæ nouam dubitationem afferrent, auerent scrupulum: Rabulam enim agebat ille potius furiosum quàm cauæ modestum defensorem atque in maledicta ubique & in exaggerationes excurrens, legendi pariebat nauicam, non acuebat cupiditatem. Interea etiam pseudo ministrorum doctissimos consulebat, quos forte Visitationis Ecclesiasticæ munus conuocauerat, sed pari cum prioribus euentu: reperta tamen apud eorum quempiam responsione ad *Personij* librum, lætus se ad examen collationemque dictorum accingebat: Vt enim ab eo *Personij* scripto orta est omnis illa anxietas, ita alio nullo remedio sanari posse videbatur quàm si aut vera aut falsa conuincerentur quæ in eo recensentur. Londinum igitur rursus ad Cantuariensem & ad Bibliothecas proficiscitur. Cantuariensis familiariter primùm & amicè acceptum rogat num legendo colloquendo uel suo ipsius tandem animo satisfecisset; tum in corona plurium vnâ sedentium doctorum hominum rei serie explicata, cum *VValsinghamius* tam procul se ab tranquillitate potiùd abesse diceret vt ex ipsis quos acceperat Apostatæ libris nouis scrupulis agi-

Ddd 3

tare-

1611.

Archiepiscopus alteri rē committit.

Noua dubitatio ex Apostatæ libris.

1611.

taretur, proiectisque in medium libris loca recitare inciperet quæ fucato fallaciterque prolata arbitraretur, omnium in se vnum coniectis oculis, hic mirari, ille excandescere & querere quid tandem esset tanti vel in Thomæ Bell, vel in cæteris quo tantopere commoueretur? Cantuariensis clatâ & concitatiore voce obiectans obstinationem & audaciâ non tolerandam, minatur carceres; Alij & inter hos Christophorus Perkinsius (de cuius à Societate defectione initio huius historiæ narratû est) seorsum abducto suadere conantur vt omnia difficili disceptatione animum ad receptas per Angliam opiniones inflectat; ea conformatione Regis & Cantuariensis conciliatâ gratiâ gradum etiam ad dignitatem aliquam, vel ampliorem certe fortunam fieri posse; periculum esse si obfirmet animum præsentis ne excidat & futura spe. Quæ ratio cum animû veritatis indagandæ non lucri audum nequaquam afficeret, & facta esset secundo abundi copia, ratus frustra rediturum se ad eos qui alia omnia agebant præter id de quo ipse cupiebat doceri, studium suum omne ad conferendos inter se Catholicos hæreticosque scriptores conuertit; in quo cum ad plures menses improbo labore desudasset, & breuiori deinde cursu à Catholicis Catholica dogmata didicisset, in vniuersalis Ecclesiæ decretis conuiescens ad Orthodoxorum partem transiit, & opportunitate vsus exulantium eo tempore Sacerdotum, tanquam ex illis vnus, regnum speisque fluxas deserens Romanamque ad *Personium* lemigrans, post studia grauiora Societatem amplexus est; editaque in lucem Conuersionis suæ historia (quam *Disquisitionem* inscripsit de rebus ad Religionem pertinentibus) non minus aliorum quam suæ salutis consuluit, multos enim rei vti gesta est sincera sine fucato narratio ad sana consilia induxit, cum vnâ subiecta oculis conspicerent & hæreticorum frudulenta artificia ad ea quocunque demum colore contegenda quæ honestè defendere non possunt, & Catholicorum apertam solidamque rationem sua demonstrandi, & antiquam ab Apostolico tempore fidem ad ætatem nostram propagatam confirmandi. Quæ ratio cum exitum non valde disparem habuerit in alterius Pseudoministri reductione ex eiusdem *Personij* libris perlectis, adiungam istius ad *Personium* latinam, quemadmodum accepi, Epistolam quâ rem vti accidit explicat.

VI.

Reuerende Pater.

Alterius
Pseudo-
Ministri
conuersio.

Miraris forsitan quod ignotum ignotum literis hinc meis interpellem; vltius etiam miraturus, si fatear me ab eo nunc viro opem petere, cuius olim nomen, mirè apud nos diffamatum misereque tractatum, solebam horrere; sed puer hæreticus cum essem, non tam malitiâ quam sapientiâ, sentiebam, loquebar, faciebam vt puer & talis puer: vtinam nunc vir Catholicus fiam, delicta iuuentutis plangam, & plangenda non committam. Mirum hoc videatur, & si placet, miraculum, quod Minister Anglicanus, satis opimè beneficiatus, vxori & liberis astrictus, hæresim in qua natus, nunc palam repudiet, fortunis omnibus se exuat, & in Sacrosanctæ Ecclesiæ Catholice Romanæ gremio foueri desideret: sed mirabilia qui facit Deus, hoc fecit, & ob

hoc

hoc in me factum, sit nomen Domini à me semper benedictum, quem item
 submissè oro vt quod in me incipit, perficiat opus bonum. Deus autem qui
 attingit à fine ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, plurimum per
 media suauia perducit ad finem fortiter apprehendendum. Te igitur, Pater
 Reuerende, quem habui operantem in dispositione, habeam coöperantem in
 apprehensione; libri siquidem tui, pij, doctique (qui hic tibi augent meri-
 tum substantiale, & post hac augebunt accidentale) præparabant mihi cor
 (instar medij externi) ad suspiciendos bonos mores, & incitabant ad inuesti-
 gandam fidem rectam, libros dico *Christianæ Resolutionis*, & *Triplicis
 Angliæ Conuersionis*. Atque vt intelligat Paternitas vestra quo nunc sim statu
 & quid à R. V. petam, à primordijs vsque ad præsentia rem breuiter re-
 petam.

Libri Per-
 sonij lecti-
 one incho-
 ata.

Ante annos duodecim, cum primùm studio Theologiæ animum appli-
 cuiissem, ad sacræ Paginæ textum, more nostro, statim me consero, & ad
 Neotericos Protestantium Commentarios, illam inueni obscuram, hos vbiq;
 pene varios, aut contrarios: obstupesco; libros igitur quero de vitæ emen-
 datione, & virtutum institutione; præsto sunt multi, atque inter hos (rem
 dico, non adulationem) tuos *de Resolutione* reperi præcipuos; quorum qui-
 dem attentâ lectione adductus sum ad vitam aliquanto melius componen-
 dam, inde etiam cogitans meditor, An sit possibile vt qui tam sedulò & serio
 curant bona faciendâ, ijdem tam turpiter hallucinentur circa vera credenda,
 sicut in nostrorum libris legi scriptum, & ex nostris suggestis audiui concio-
 nari. Sepositis igitur confusis illis Caluini Institutionibus, comparo mihi di-
 gnissimi nunc Cardinalis *Bellarmini* opera quædam, & nostratis acutissimi
Stapletoni nonnulla Scripta, & doctissimi *Melchioris Cani* locos communes,
 Aduocatos item mihi assumo *Chemnitium*, *VVhitakerum*, & verbosum
Bezam: Rem aliter se habere statim sensi quàm vulgo iactatur quoad quæ-
 stionum multarum verum statum; atque in paucis illico mutavi sententiam,
 veruntamen in plurimis vel ignarus, vel obstinatus persistebam, in reliquis
 huc illic impellebar, & incertus fluctuabam. Diuertebat me tunc temporis
 ab his Controuersiarû studijs ad perlegendos Scholasticos vir quidam Senex,
 grauis & doctus, Dominus *Castletonus*, cuius prudentia tota Diœcesi Nor-
 wicensi plurimum æstimatur: Ego autem, tum cum eram in ædibus G. Red-
 man, nuper (vt nos loquimur) Episcopi Norwicensis domesticus & eiusdem
 dum vixit Capellanus, hunc *Castletonum* summopere venerans, & eidem
 peculiariter deuinctus, eius parui consilij: percurro leuiter Magistrum senten-
 tiarum, & deinceps similiter Diui Thomæ Aquinatis summas omnes: in
 istis quæ capio, amplector, quæ non capio, admiror, omnia pene mihi sapie-
 bant benè: obseruo mirum Gratiaë ordinem, videoque eos multo aliter sta-
 tuere de multis Religionis Capitibus hodie Controuersis, quàm nostri putant,
 aut saltem prædicant: Ego id miror, & fraudem suspicor: Redeo ad Contro-
 uersias; hoc potissimum proposito vt quæram, An moderni Catholici, à vete-
 ribus

1611. ribus Catholicis, vel vtrique eorum inter se inuicem dissentiant necne in rebus fidei? Illos igitur reuoco ad normam Concilij vltimi Tridentini: Omnes a deo consentiunt, vt ego in pluribus amplius dissentire non potuerim: Ex quo proinde in celeberrimis variorum locorum & populorum Auditorijs, in Concionibus meis publicis cæpi palam proponere in aliquibus doctrinæ Catholicæ veritatem, sed eâ cautelâ adhibitâ in deligèdo subiecto de quo sermonem essem habiturus, vt etiam si manifestè causam perorarem Catholicam, Ecclesiæ tamen Anglicanæ (quæ pauca habet definita) apertè non contradicerem, neque legibus nostris secularibus (quæ plurimos habent laqueos) memet innodarem: Atque ad eundem modum elapso iam sexennio in publicis disputationibus Cantabrigiæ pro Sanctæ Theologiæ Baccalaureatu habitis, liberû hominis arbitrium pro virili defendi. Neque hic potui me cohibere; quoniam ignitus in me ardebat feruor auitæ veritatis à scorijs expurgandæ. Pergo ad Historias Ecclesiasticas Tripartitas, Eusebium, Theodoretum, aliosque; Patres etiam nonnullos euoluo; & quorum antea legeram tantummodo tractatus quosdam morales, & sermones de tempore, eorum nunc peruoluo, scripta quædam Dogmatica, quædam Polemica: Deus bone! quam verum reperi eius dictum qui respondit *non posse fieri vt Papiſta non eſſet, qui Patres legat, iſſque credat*. In pluribus iam captus non potui euadere; in multis adhuc, noſtrorum deceptus commentationibus, quærcbam diuerticula, ac in ijs latui ſubterfugijs. Interim vero cæpi Catholicos inter nos degentes obſeruare, eos illorumque virtutes apprimè diligere, iſque in ſuis calamitatibus condolere, & in quo potui opitulari: Inter cæteros ſummè obſeruabam D. Thomam Cornwallis Equitem (vt pote à cuius ædibus beneficia mea non multum diſtabant) & D. Ioannem Bedingfield Armigerû, viros prudentiſſimos, & integerrimos; quorum herclè exemplis erga Deum pietatis, erga homines probitatis, & ſobrietatis in ſe, adeo commotus ſum ad examinandam eorum Religionem, & ad conſcientiam meam compellendam vt neceſſarium mihi duxerim adire Framlinghamiam, vbi tum tenebantur in carcere multi Sacerdotes Catholici. Illic conueni ſemel iterumque Guilielmum Alabaſterum amicum meum; Is me adduxit ad Patrem quendam Ieſuitam, cuius quidem ligni ſancti ſacros nonnullos decerpi & deguſtaui fructus; antequam vero coquerentur hi guſtati, vel matureſcerent alij percipiendi, Elizabethâ noſtrâ nuper reginâ morte ſubito abreptâ, hæc mihi dulcis occaſio eſt etiam intempetiue prærepta; Ille enim in exilium protinus eſt protruſus, ego in ſolitudine conſilij, & ſolitudine animi relictus, neſciebam qua me verterem: Ille certe diſcedens curam dederat amico cuidam ſuo intentionem meam promouendi; neque ego penitus neglexi: explicare tamen nequeo quantis angebar animi anxietatibus, quantis agitabar diaboli moleſtijs, quantis mundi infeſtabar curis: Deum teſtor, hæc recolens horreo; & ab his iam liberatus, Deum vt imperet, Sanctos omnes vt impetrent feruenter oro humiliterque rogo. Sed tamen propter ingruentem, & vbiq; eo anno graſſantem horridam peſtem, neque potui

Apud Cæſariæ in
rationibus

Promota
Catholico-
rum
probitate.

potui itinera quæ debueram suscipere, neque in quibusdam pungentibus dubijs mihimetipsi satisfacere: Orabam assidue (Deus nouit quantâ cum deuotione), & quamprimum per pestis periculum licuit, doctos amicos quosdam meos adij, & qui in Academia, & qui extra: Singulis proposui dubia; eorum probabilibus (vt mihi tum videbatur) sed non necessarijs responsionibus aliquantisper acquiesco; cicatrix vulneri obducitur; studeo deponere cõscientiam; ideoque à discutiendis vltra his meis dubijs abstinere decerno; præsertim cum persuasa haberem hæc doctissimorû nostrorum placita, Ecclesiam scilicet, Romanam nostramque eandem in rebus fidei ad salutem necessarijs retinere vnitatem; vtrasque esse veras Ecclesias; nostram ab illa deriuatam in successione Ordinum quoad necessaria, in deriuatione doctrinæ quoad fundamenta; vtroque posse saluos esse; &c. Sic volui animam meam periclitari; hocq; modo annum pene integrum sopitus delinitusque conqueui, in reprimendis peccatis sedulus, in fide otiosus.

VII. En autem optimam maximamque Dei opt. max. benignitatem & clementiam erga me indignum miserumque: Venit mihi tandem in manus liber ille tuus terq; quaterq; laudandus *De Triplici Anglorum Conuersione*, qui me dormientem expertexit, vigilantem pupugit, & prouocauit reluctantem, adeo vt non possem non redire ad pristinam saltem indaginem: perspexi etiam præterea clypium mihi quendam è manibus excussum, quo antea me texeram; Collegi me quantum potui; & licet non auderem spiritum extinguere Tuâ ope in me accensum, volui tamen in acie Ecclesiæ nostræ dimicare, vsque ad omnium meorum dubiorum interneccionem. Vltimo aggressus sum Patres Iesuitas, quorum præcipuè expertus sum Charitatem & eruditionem. Restiti tamen illis quantum potui, donec veritate diuinâ prælucente reliquæ errorum & dubiorum caligines sunt dispersæ, & sacrosanctæ Ecclesiæ Catholicæ auctoritate me constringente victus succubui, herbamque porrexi. Accipiat igitur me Mater Ecclesia precor, non vt leuem transfugâ, sed vt supplicem Captiuum; Hoc primum cupio, hoc præcipuè peto. Sed & alia sunt quæ velim à te exorata, primo & maximò opere altû desiderio huius negotij silentium ne quouis modo notitia ad Magistratû perueniat, donec per me ipsum, vel per amicum fidelem negotia quedam mea in tuto ponantur, vt concreditum mihi æ alienum persoluatur, ad quæ peragenda vellem, si fieri possit, alterius anni meorum Beneficiorum fructus Ecclesiasticos mei recipiant, antequam ad meam depriuationem secundum Iuris Anglicani formam procedi possit: Vellem etiam inscijs omnibus sub alio pretextu hinc discedens, per totam proximam hyemem alicubi delitescere: In proximum autem Ver pararem me ad quamlibet directionem; atque hæc de taciturnitate.

Secundo de Caritate; vbi mendicum me agere oportet, vestram implorans auctoritatem quâ polletis apud viros magnos, & benignitatem quam præstare soletis erga minimos; vt ex vestra gratia habeam vbicumque terrarum vel tenuem victum pauperemque vestitum, pro me, vxore, & quatuor liberis

Ees

(quos

Iterata
librorum la-
ctione cõ-
firmata.

1611. (quos omnes aspirante Deo efficiam Catholicos) dedistis animo consilium, exhibete corpori auxilium; non possum plura præ &c. Hac autem utcumque se habeant, non solum paratum cor meum, paratum cor meum, sed & fixum cor meum, fixum cor meum, adiuuante me Deo, quæcunque in labore facere, quæcunque in dolore pati, citius quàm à fide Catholica Ecclesiæ Romanæ amoueri: Nunc enim post nimbos sol; post tonitru Cælum serenum; tranquillior iam facta est conscientia, Deo gratias, solidior iam fides, firmata mihi pax: Nauis mergitur vel quia infirma, vel quia tempestas opprimit, vel quia Nauclerus dormit: Anima parua est; Deum igitur Patrem inuoco omnipotentem ut in virtute sua corroboret meam infirmitatem; Deum Filium sapientem, ut imperet ventis superbiæ, & conculcet fluctus mundi ne animam obruant; & Spiritum Sanctum, Deum bonum, ut me semper expergeficiat suis inspirationibus, ne vnquam requiescam in securitate, aut propter peccata obdormiscam in morte. Idem Deus in Trinitate vnus, & in vnitrate Trinus Reuerentiam vestram & anima & corpore seruet incolumem. Datum nono Iulij Anno Domini 1605.) Scripta sunt ista à nondum Ecclesiæ conciliato: Annus vix labitur; mittitur Carolus Cornwallis Orator in Hispanias: Hunc sequitur iste, & non longo interuallo redditus Ecclesiæ donatur à Rege verè Catholico assignatione pecuniæ quanta illi, vxori, liberis sufficeret sustentandis.

Alius per
Bellarmini
scripta cõ-
uersus.

VIII. Iungamus & tertium quartumque eiusdem generis homines qui non *Personij* quidem libris, sed scriptis Bellarmini & similibus lucem acciperunt & gratiam, fortunam locupletem ut spernerent famamque vulgi præ animæ in Catholica securitate. Ex quo & illud colligi poterit, quod quamuis ex plebeis fortasse plurimi possint ignorantia non vincenda laborare, & ab hæreseos aut Schismatis vitio liberi esse, quoniam aliud nihil contingit legere aut audire præterquam quod odium prouocet rectæ Religionis; inter doctiores tamen difficulter possit quisquam esse immunis, quin videat meliora, probetque, sequatur vero deteriora, vel obstinatione iudicij, vel rerum amore mundanarum: de quibus Apostolus ad Titum: *Hæreticum hominem post vnâ & secundam correptionem deuita, sciens quia subuersus est, qui huiusmodi est, cum sit proprio iudicio damnatus.* Etenim quamquam nullum habuerint externum monitorem qui eos verbo corripere, inter tam multos tamen quos versant libros Theologorum, Concionatorum, Historiographorum non possunt non vehementi tangi dubitatione an rectam incant ipsi viam qui à Romano-Catholica discesserunt. Ex his vnus suam his verbis explicat conuersionem ad Cardinalem scribens.

Reuerendissime & Illustrissime Domine. Si mihi licuisset in Anglia veritatem scriptorum vestrorum vel ignorare, vel asserere, nunquam credo literarum ad vos peruenissent in Italiam: Cùm autem neque doctrinæ vestræ lumen declinare, neque iniquissimorum hominum calumnias ferre possem domi, relictis omnibus meis libris in Museo meo Cantuariensi, simul cum reliquis bonis ac fortunis vniuersis, me per occasionem aquarum spadanarum
& itineris

& itineris Palatini subdixi, & apud vestros Colonienſes Catholicae Eccleſiae in aeternum addixi. Itaq; bono iure me ad Illuſtriſſimam Reuerentiam veſtram ſcribere debere exiſtimo non tam vt opem veſtram implorem ad calamitates exilij ſuſtinentas, quam vt gratias agam de animae libertate & ſalute. Fui quidem nuper & à multis iam annis Regius Concionator, & cum bona ipſius gratia Canonicus Cantuarienſis; decanus Teringenſis, Reſtor Romanenſis, & Vicarius Themtramienſis; ſed Eccleſiae Catholicae communionem, veſtra poſſimum opera mihi commendatam, non ſolum rei iam parte ſed etiam ſpei multo ampliori libentiſſimè prætulì. Quamobrem Illuſtriſſimae Reuerentiae Veſtrae gratias ago quam poſſum maximas, non ſolum nomine meo, ſed plurimorum in Anglia virorum doctorem qui de lumine veſtro lumen ſuum & ardorem quotidie accendunt: Et humiliter ab eadem peto vt hoc meum officium boni conſulat, & me ſuis commendationibus iuuet, & benedictione confirmet. Deus opt. max. ad pacem Eccleſiae & conuerſionem Angliae veſtram ſeneſtutem aequilinaſ faciat. Leodij datum Ianuarij 10. 1614. apud Patres Societatis Ieſu.

Veſtrae Illuſtriſſimae Reuerentiae deuotus & humilis.
Beniaminus Antonius Caricius Anglus Th. Doct.

Ad quaë Bellarminus. Admodum Reuerende & Doctiſſi. Domine. Lite-
rae tuae lætificauerunt animam meam: Egi gratias Deo quam potui maximas pro dono gratiae ſingularis tibi collato, & Nobis per communicatorias literas inſinuato. Paucis enim datum eſt vt inter tot Schiſmatum & hæreſeon tenebras veram Eccleſiam internofcant, ſed paucioribus vt ita cognitam diligant vt temporalibus commodis & honoribus, ac poſſimum Regijs fauoribus (vnde illa tanquam à perenni fonte ſcaturiunt) magno animo ſpretis, ad eius amplexum accurrant. Quod ſi in exilio iſto voluntario ærumnas & anguſtias propter Dominum tolerare te oporteat, beatus eris: dignus videlicet effectus non tantum vt in Chriſtum verè credas, ſed etiam vt pro illo patiaris: Nam quemadmodum nihil erit in futuro ſæculo beatius quam eſſe Chriſto ſimilem in gloria; ſic in præſenti tempore nihil eſt vtilius quam eſſe Chriſto ſimilem in paſſione: hinc enim oritur gaudium illud ſolidum & perpetuum quod nemo tollere poteſt à nobis, de quo Apoſtolus loquitur cum ait, *Repletus ſum conſolatione; ſuperabundo gaudio in omni tribulatione noſtra.* Neque hoc dico quod operam meam in te ſubleuando præſtare nolim, ſed quia ex corde gratulor tibi non ſolum de coniunctione cum Eccleſia Catholica, extra qua non eſt ſalus, ſed etiam de pretioſo patientiae dono quo te à Deo noſtro inſignitum mihi videre videor. Iam verò quod ad me attinet, nihil eſt quod mihi gratias agas; nam *Neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat eſt aliquid ſed qui incrementum dat Deus.* Etego quod à Matre Catholica ſuxi, hoc alijs miniſtraui. Si quid in ſcriptis meis vel minus doctè, vel minus per-

1611. spicue, vel minus solidè positum est, id solum mihi attribuo. His valeas, vir optime, & doctissime, mei memor in Sanctis precibus tuis. Datum Romæ 14. Februarii. 1614. Cardinalis Bellarminus.

Doctor
Pricius.

Hic sub *Iacobo* Rege spes suas resque dimisit, viuens & valens, vt Christum nudus potius sequeretur ad sponsæ amplexus, quam splendidè vestitus in Aula terrestris Regis Cathedram teneret pestilentia. Alter eiusdem gradus & loci apud *Carolium* Filium, cum magni esset nominis & auctoritatis, mori voluit Catholicus, stupente Rege & Aula vniuersâ, satius existimans (vt quidam non infacetè respondit Regi interroganti) animam committere Naui Petri, quam cymbæ Caluini. Atque hæc ostendit Deus per interualla conuersionum exempla vt alij vel discant sequi, vel sua negligentia exclusi condemnentur. Redeamus nunc ad ea quæ nos propius contingunt.

Edmundus
Neuillus
senior.

I X. Annos ætatis numerabat *Walsinghamius* triginta septem quando ad Societatem accessit: *Edmundus Neuillus* eiusdem anni Tyro lex & quadraginta: quem familia ortum perillustri prædiues patrimonium in *West-morlandiæ* comitatu velut hæredem sequebatur, si tempori oblectandare statuisset: sed spe æternorum præsentium vincente speciosam ostentationem, prætulit opprobrium Christi principum delicijs, & Societati se adiunxit Sacerdotio initiatus. Annos vixerat octoginta septem, quando ardente bellis ciuilibus *Insulâ*, lecto à multo retro tempore affixum rapiunt Parliamentarij milites, & impositum carrucæ & vix spiritum ducentem auerunt ad quoddam quod in vicino erat oppidum, & tradunt custodia; At neque in vinculis dereliquit eum Deus; prouiderat enim illi Matronam piam quæ & sumptum omnem faceret, & tanquam parenti ministraret: exactis in ea custodia mensibus nouem, quam libertatem inuiderant Religionis hostes, solutis corporis vinculis à Deo obtinuit.

Præter illam verò quæ tyrocinio est propria culturam animorum, proximo etiam porrecta suat auxilia, quotannis aliquot spiritualibus exercitationibus excolendo, alios patrio solo extorres solando, & ad toleranda quæ incidunt ardua confirmando, militibus qui ex vicinis *Hollandorum* castris profugiunt docendis ea quæ ad fidem & vitam Christiano dignam spectant, ijs denique qui stipendia sub *Hispano* merentur erudiendis. Quæ atque his similia cum per annos singulos recurrant, semel dixisse satis est, vt ex primis sequentia intelligantur. Annus autem eius sæculi decimus (qui fuit *Personio* vltimus) non tyromum tantum aucto munero (censebantur enim duo & viginti; Sacerdotes videlicet vndecim, & totidem rerum domesticarum Adiutores) sed noui etiam spe Collegij fuit celebratus, in quo ex Tyrocinio in posterum translati iuniores Philosophicis Theologicisque disciplinis darent operam, prouectiores docendo scribendoque orthodoxam fidem defenderent ac propagarent, vt tanti viri iacturam hac noua accessione Deus lenire voluisse videatur.

X. Iaco.

X. *Iacobus Rex Angliæ Bancroftij Pseudo-Cantuariensis Antistitis vltus* 1612.
 consilio induxit in animum Collegium vt institueret Noui verbi Ministro-
 rum, in quo selectissimi quique sumptu publico alerentur ad quaestiones cum
 Catholicis controuersas scriptis libris discutiendas, & quibus possēt armis su-
 stentandas, surrexeratque aedificium ad cacumen in agro Londino proximo
 villæ cui nomen *Chelsey*, cum diuina Prouidentia nobilissimi viri mentem
 impulit vt doctis doctiores, Orthodoxos Heterodoxis opponeret, & ijs in-
 strueret subsidijs quæ ad pugnam hanc literariam essent maximè opportuna.
 Animaduertit quanto cum illius Insulæ emolumento quamq; exiguis præ-
 fidijs muniti Societatis nationisque nostræ viri hoc in genere defudarent in
 longinquas Regiones dispersi; cui malo vt occurreret de erigendo eiusdem
 Societatis & gentis Collegio serio deliberare cepit, eo consilio vt e vicino An-
 glicarum rerum rationes intuentes, deliramenta in quæ propriè suæ linguæ
 homines deuiarunt ediscerent, & facilius refutarent; promisitque vendito
 patrimonio decem millia librarum nostratum, si intra triennium conue-
 nirent quinque vel sex docti viri ad scribendum instructi, & iuniores alij
 ad similia certamina educandi, retento sibi iure ad duo millia vita-
 litio censui condendo quandocunque animus esset exigendi; In quam con-
 ditionem cum non veniret *Claudius* Generalis, duo millia in alios pios v-
 sus dispartitus est. Tum intermissâ conditione duos post annos dos octo
 millium aureorum nummum constituta est, & à *Claudio* accepta decimo ter-
 tio Octobris anni sexcentissimi duodecimi; quam acceptationem is qui do-
 nauerat coram idoneis testibus Chirographo suo firmavit eiusdem Anni
 mense Decembri, die vigesimo nono; & rursus post Collegium stabilitum,
 cum Anno decimosextimo esset Parisijs, & calumniarentur aliqui conditio-
 nes doni omittas esse, pridie calendas Februarias scripto testatus est à Nostris
 pacta omnia secum & cum *Claudio* esse seruata, neque se quidquam, neque
 ipsius iure quempiam exigere posse aliud, quam vt in quo ceperant mane-
 rent perseverarentque. Atque vtinam perseverasset ipsemet in eo virtutis sta-
 dio quod præ se pluribus annis tulit: Etenim in deuexa ætate captus amore
 mulieris non optimæ famæ vixit, mortuusq; est in eo viuendi statu, vt an ve-
 ræ pietatis sensus aliquis in eo permaneret merito dubitetur. Pecunia etiam
 quæ dederat in Italiam transmisa, & in agris coemptis vtiliter collocata, frau-
 de & dolo malo administrantis Itali, vel tota, vel pene tota periit; Deo infide-
 lis hominis donum respiciente: Quod damnum vt magna ex parte refarci-
 retur, *Richardus Blondi* Prouincialis industria ac diligentia perfectum est, pe-
 cunia altera ex eleemosynis corrogatâ. Domus etiam in pseudo-Ministorum
 vltum ex aedificatæ non fuit stabilis fortuna: Etenim Bancroftio è vicinis sub-
 lato, in hæretici operis dignum exitum, hoc est, infamè prostibulum dege-
 ueravit.

Vvilsonus
in Iacobo.
Ao. 1610.

Collegij
Leodicensis
origo.

Eius Colle-
gij primor-
dia Loua-
nij posita.

Nostri vt Donatoris voluntati quam citissimè gratificarentur,
 eodem iplo anno duodecimo Collegij primordia posuere Louanij in ea do-

Ecc 3

mo

1612.

mo quam Tyrones incolebant; quæ deinde Anno decimo quarto in duas partes diuisa est: nam extra præcipuam Equitum Melitensium habitationem erat altera iuncta fornice supra viam regiam cum amplissimo horto quam agricultor occupauerat: In hanc vñibus nostris apratâ migrarunt Nouitij cum Magistro, Rector datus est Collegio *Henricus Silifdonius*. Inchoatum opus tam vtile cum interurbare non posset hæreticus æmulator, nobili loco natos, & equestris ordinis viros aliquot, qui Louanium cum familia confluxerant vt Patrum solatio, & Religionis Catholicæ exercitio cum quiete fruerentur, affligere conatur, misso ex Anglia Apparitore qui citaret ad comparandû in Insula primo quoque tempore, possessionibus si non parerent spoliandos. Non tam testè hoc tentatum est quin innotesceret, itaque subdixerunt se aliquamdiu, & mutata quasi sorte, illa ipsa caritatis officia à nostris experti sunt quæ nostris in Anglia præstiterant; nam & clanculum ad Sacramenta admissi sunt, & in habitationem occultam, quantumuis arctam recepti, donec Orator Regius apud Iacobum conquestus de rei indignitate, ille negauit sua auctoritate factum esse, & Magistratus Louaniensis Apparitorem interceptum expulit ciuitate. Hæc anno duodecimo & sequenti euenerunt; quo anno numerabantur in domo Probationis Tyrones viginti sex.

Guilielmi
Bruni pietas.

XI. Inter hos *Guilielmus Brunus* Nepos, frater, & patruus Vicecomitum de Monte acuto; cuius Auus ante natam in Anglia hæresim, vltimus fuit illius Insulæ Regum Orator apud Summum Pontificem, qui in auita fide constantiam posteris in hodiernam vsque diem hæreditariam reliquit. At alia fuit *Guilielmi* prosapia, eximia virtus, quàm à primis annis ita inseruit diuina bonitas, vt quâquâ plus satis fortasse pro more patriæ venationis & aucupij oblectationes sectaretur, testentur tamen ij qui à Cõfessionibus illi fuerunt, innocentiam baptismalẽ mortali nullâ noxâ fuisse inquinatâ. Dum his vacat honestis licitisq; recreationibus, iniecta est ei diuinitus cupiditas sacrosanctâ Laureti Virginis adẽ inuisendi; Igitur distributis inter necessarios famulis, equis, canibus, sibi in reditû seruandis, trajicit in Belgiû; Nostros Audomari vt in itinere salutat; vix vnum diẽ rogantibus concedit quò Cõfirmationis Sacramento muniretur. Inuncto sacro Chrismate ablati sunt festinandi ardor; parere se fatius arbitratur præteritæ recodatione vitæ, & piarum rerum commentatione: In hac caducorum omnium concipit tædium, atque ad arctiorem viuendi rationem adijcit animum; certus valedicere seculo, incertus cui se familiæ tradat, redit in Angliam; ex reditibus factâ pecunia reuertitur Audomarum, atque iterum deliberans decernit inter domesticarum rerum Adiutores nostræ Societatis cooptari, humile illud & caritatis plenum vitæ genus tanto studio cõplexus, vt concessas alijs relaxationes negatas sibi optaret aut admitteret inuitus, corporisque salutem tam nihili faceret, vt bene ei precantem inhiuerit, donec doceretur & hoc concedi, quò Deo obsequium præstetur diligentius. Et creuere cum die omnes virtutes: Etenim honoris mundani sensum profus nullum habere videbatur, nullum terrenæ nobilitatis, nauseam potius generabat ho-

Eius humilitas & honorum contemptus.

norum

horum commemoratio; è contrario verò vilissima quæque domus officia studiosissimè quærebat & amabat tenerrimè. Adolecens ex Coniuctu (qui erat Leodij) obuam illi factus onusto ijs quæ ad porcos ferri solent eiectionis, cum nescio quem de nominis ipsius atq; familiæ splendore intulisset sermonè, ille deposito tantisper onere subsistens, "Malle, inquit, hoc totum quidquid est in collum infudisles meum, quàm huiusmodi verba à te audire.) Actum resumpta situla ad instituta perguit. Pluribus annis duas fere horas impendebat in culina tergendis ollis, extruendo ignem, & alia huiusmodi quæ humillima erant domi obeundo tanta voluptatis internæ copiâ vt exundaret in vultum, argueretque cæleste quoddam lumen quo ille penetrabat in absconditos horum munerum thesauros qui non reuelantur nisi verè paruulis. Cùm translato Leodium Tyrocinio formaretur ex rudi colle eius loci hortus, hic Brunorum stemmate ac titulis decorus baiulum agebat inter baiulos, & pendenti ab humeris corbi viminco ingestam terram & rudera comportabat, manu tenens libellum de imitatione Christi Thomæ à Kempis (quem vnicum dilectissimumque sibi delegerat quacumque iret Achatem) vt ex eo, dum se deret onerandus quidpiam decerperet de via ruminandum: Quæ cum fama detulisset ad sorores & Matrem, & illæ ex errore vulgari rem perperam interpretante indignabundæ exprobrarent tanquam familiæ nobilis maculas; "Suas iussit vt haberent sibi delicias, dum ipse ex diuina benignitate cælestibus afflueret; monuitque vt turbulentum & periculosum mare nauigantes viderent vt ad portum opportunum euaderent incolumes.)

XII. Dei Spiritus qui super humiles quiescit, nactus materiem capax mirè extulit hanc animi demissionem, & virum illiteratum magna luce collustras arctissimè sibi iunxit. Quidquid cogitaret, quidquid loqueretur aut ageret non id solum spectabat quod bonum & honestum, sed quod esset optimum: Hinc vitam longam cum spe augendi caritatem, præferebat breviori quanquam securæ; & si quis inter sordes sudantem de futuræ gloriæ præmio moneret "Crede, inquebat, mi frater, id ad quod ego collimo est Deo vt placeam, de Cælo prout ipsi vitum fuerit ipse disponat) suggerenti vero cuidam ex Beati nostri Ignatii mente posse nos nonnunquam pœnarum metu aut spe præmiorum iuuari, "Mi bone Pater, inquit, viginti iam anni sunt ex quo nulla re alia quam vno Dei amore moueri me sentio.) & aliàs "imitandam esse in terris Beatorum vitam, qui quamuis Sanctorum & Angelorum consortio fruuntur, eisdem tamen prætereuntes quodammodo, in vno Deo desiguntur; ita à viris pijs etiam si varia peragenda sint, & ob varia laude digna præstari possint, vnum tamè Deum præ oculis habendum.) & "si Sancti de cælo se nobis exhiberent spectandos, vt hospites gratissimos salutarem, sed bona eorum cum venia in vnum Deum intenderem animum) Assidentiq; aliquando luculento igni cum incidisset sermo de diuina præsentia, "Mirari se, dicebat, quomodo Creatura in tanto ardore non colliquefceret;

Ecc 4

ret;

Syncera in
Deum so-
lum affe-
ctio.

2000H
1613V
1613V
1613V
1613V

1613.
Horror
peccati

ret, tanquam si butyri permodicum in eum ignē iniiceretur.) Hinc etiam ortum est ut cum vel nomen peccati mortalis inferretur, videres continuo resistentem tanquam ad rem inopinatam & horridam, & crucis expresso signo exclamantem, "O quàm deploranda res est Dei gratia carere?" & cum narrantes audiret de malitia, grauitateque scelerum quæ à flagitiosis in seculo committuntur, rogabat huiusmodi ab sermonibus ut abstinere; rem enim sibi intolerandam videri de talibus vel cogitare.

In oratione minimo attractu diuini solis sine multa ratiocinatione, instar purissimi Crystalli totus perfundebatur cœlesti luce & igne: Matutino tempore horam vnam ante reliquos precando impendebat; binas vel ternas etiam flexis genibus ante meridiem nisi ad opus vocaretur: Deum in qualibet re & loco præsentem intuebatur, adeoque cum esset socius Emptoris, vel alia de causa exeuntium, vbicunque moram faciebant ad negotia, ille confestim aut prouolutus in genua precabatur, aut in angulum se recipiens Thomam à Kempis peruolutabat, tanta cum omnium gratia, ut licet importuna videri potuisset ista pietas, omnia illi cooperarentur in bonum, & vnusquisque domum suam felicem prædicaret quam huius preces consecrassent. Et quoniam de libello Thomæ à Kempis de Imitatione Christi dictum est, (*ut est patiens laboris Pietas*) tam assidue, tam indefesse, & attente illum perlegebat, ut nihil esset in toto libro reconditum quod non infixum memoriæ, atque vltimo pertractatum haberet; Hinc mentis lumina, hinc varia hausit præcepta virtutum, atque ad hanc sententiam præcipuo quodam sensu ducebatur, *Nisi ad hoc me præparauero quod velim libenter ab omni creatura despici, & relinquere, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari, & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plene tibi vniri.* Ut mirum non sit humilitate excelluisse; cuius vtilitatem hoc familiari exemplo explicabat, "sicut niger carbonum puluis igniluculento iniectus facit ut & amplius ignis ardeat & amplius luceat, ita niger humilitatis puluis in ignem caritatis impositus, eiusdem flammam offuscari aliquamdiu ac suppressere videtur, postea tamen & ardore & lumine addit, illiusque radios latius vnde quaque diffundit.) Quid quod ob affectam tibiam lecto aliquando affixus gratulabatur sibi quod eo plus vacui temporis haberet quo Caput in Thomæ à Kempis de diuersis motibus naturæ & gratiæ memoriæ mandaret.

Affiduitas
legendi
Thomam
à Kempis.

Honor
Virginis
& venerabili
Sacramenti.

Sanctissimam Dei Matrem vnice venerabatur & diligebat, cuiusque Rosarium è collo sub veste perpetuo gerebat. Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum eam in illum vim habebat, ut per plures parietes interpositos sentiret illius virtutem & inde odoraretur Deum cordis sui. In oratione nullus illi gratior situs quam vbi cum summo Altari & sacello Beatissimæ Virginis quasi Triangulum faciebat, ut æquis spatijs videretur inde lactari ab vbere hinc palci à vulnere: certè frequentes in eo situ lachrymæ testabantur non casu hoc contigisse, sed studio ab eo esse quæsitum.

Præcipuo honore prolequebatur Sanctos quos sciebat in amore Dei excelluisse in primis Sanctum Augustinum

Augustinum

stinum, & Sanctam Gertrudem, in cuius imitationem omnia sua opera cum similibus Christi operibus coniungebat. Illud vero proprium illi fuit ut Sanctorum imagines, etiam in tenebris & angulis sibi obuias agnosceret & pie salutaret.

Inter hæc verebatur plurimum ne corpus quod Corporis neglectus corrumpitur aggrauaret animam, tantoque mentis ardori ac lumini aliquid tenebrarum offunderet; huic igitur à primo ingressu Religionis bellum acre indixit: Nemo illum unquam audiuit de cibo, vestitu, habitatione querentem, nemo de relaxatione sollicitum. A Meridie exhaustus laboribus, cum somnus non tam obreperet quam opprimeret; quietis aliquantulum capiebat humi stratus supposito capiti laterculo: Hybernū rigorem arcebat æstius vestibus, nullā unquā vltus interiori subucula sed totanā simplici super indusio cōtensus. Si quod in mensa frustum aridi panis apparebat has sibi delicias arripiebat, neq; adduci potuit ut manē ientaret, ne quidem eum ut attidotū contra pestem suaderetur. Cæterum nihil in eo admirabilius quam constantia & æquabilis in omni vita tenor. Non erat à natura factus ad labores, neque consuetudo leuabat onus, quod solus Dei Amor faciebat leue: Ita iusti huius semita quasi lux splendens creuit vsque ad perfectum diem, illum quo meritorum cumulo stipatus immaculatam Deo animam reddidit: Cum enim ætatis annum ageret quinquagesimum nonum, Societatis vigesimum tertium, inuasit eum pestilens sed occulta contagio, quæ paucis diebus præsentem sibi, & cælesti viatico munitum, nullo agonæ præuio, inuitauit ad beatitudinem potius quam abripuit; & cum Sacrosanctum Christi Corpus haberet in pectore, in manibus Officium Beatissimæ Virginis, de collo pendens Rosarium, in corde Creatorem, in ore *Iesum*, oculos quibus Cælum intuebatur clausit vigesimo Augusti, huius sæculi Anno 33 coadiutor formatus.

XIII. Septimo post hunc anno admissus est *Gerardus Rogerij*, hic tamen non incongruè adiungenda duxi eius initia & exitum: Tum quoniam cum *Guilielmo* fuit illi arcta necessitudo, quam nihil humani, sed sincera caritas contraxerat, & religiosa æmulatio charismatum meliorum; tum etiam propterea quod in morte non plus tribus hebdomadis fuere seiuncti, & pridie quam in morbum incideret monitum se dixit in somnis à *Guilielmo* ut accingeret se, tempus enim adesse quo secuturus esset præcuntem. Erat *Gerardus* natione West-phalus, humili loco genitus, quem, ut in pluribus videmus, insignis virtus non refugit. A parentibus hæresim Lutheranam imbiberat, quam magis ignorantiā coluit quam prauo animi affectu; sensit enim etiam tunc quosdam stimulos ad pietatem, & quosdam aduersus vitium Conscientiæ acres motus. Vidit Cælestis Agricola terram bonam atque illò decreuit transfere vbi fructum ferret pro rata portione: Quà occasione transferit in Angliam non narratur, sed inde cum nauigasset Anrō sæculi decimo nono in Belgium, consuetudine videndi quæ Catholica vbiq; Ecclesia usurpat, tacito quodam impulsu trahitur non ad fidem tantum amplectendam, sed ad cogitationes de arctiori vitæ genere suscipiendas.

FF

Et quod

1613.

Lection:
vitæ San-
ctæ Tere-
siæ inita-
tur ad per-
fectionem,

eius pia
vota.

Et quoniam recens erat ex Anglia externus homo, ad externos se applicans, petijt inter nostros famulari; prodidit se cōfestum excellens ingenium cum candore animi non vulgari; nec deerat illi manus ad quidlibet ita habilis vt magna facilitate multarum instrumenta Artium tractaret. Sed longo interuallo naturæ dotes diuina superauit gratia, quam post annum admissus in Societatem non fuit esse vacuum. Lectioni Spiritualium Librorum deditus, optimum dicebat se à parentibus patrimonium accepisse quod ab ijs sciret legere & scribere; contigit autem vt cum vitam Sanctæ *Teresiæ* euolueret non cursim; sed more suo sensum & per partes, diuinæ gratiæ vim in illa perpendens ad immutandum in instanti cor hominis in melius, tangi senserit suum, & occulto igne ita accendi vt prouolutus in genua exclamarit, Hæc mutatio dexteræ excelsi, Ex quibusdam ab eo scriptis apparet non fuisse vulgarem hunc animi motum, hunc enim appellat suæ Conuersionis primum gradum, & vehementi affectu Calites vniuersos inuitat ad agendas Deo super ea re gratias: Ex eo etiam tempore tanto ardore bellum in se suscepit, vt breui victoriam consecutus dixerit, Regulam de maiori sui ipsius abnegatione, & continua mortificatione, cuius obseruantiam sibi aliàs impossibilem iudicauerat, videri facilem & iucundam. Præferabat Religiosum qui cum animi fixo stabiliq̃ decreto sese abnegandi, accederet ad mensam opiparè instructam, alteri qui sine eo se pane pasceret & aqua. Somnum importunum, vt qui inter diurnos etiam labores esset molestus, vincere statuit vnâ horâ detractâ, quam orationi deinceps impenderet. Superbiam expugnabat commemorando frequenter parentis mendicitatem, & superioris vitæ fortunam duriorem. Diuinam voluntatem, cui se totum conformauerat, inueniri posse aiebat in re qualibet quantumuis difficili, vt in cortice nucleum; miserabaturq̃ eorum qui in eo hærent quod amarum est, neque mel norunt sugere de petra, oleumq; de saxo durissimo: perinde enim illam suauè esse siue in monte Thabor, siue in Caluariæ offerretur. Et quoniam in Instituti sui regula Dei beneplacitum impressum agnoscebat, triennio antequam moreretur, obtinuit à Superiore vt promisso se obstringeret nullam deliberatè transgrediendi, seruauitq̃ illatum. Vt autem virtus virtutem generat & perficit, altero dein anno, ipso Pentecostes Festo die, vouit illud agere semper quod esset perfectissimum; quod, vt de mense tantum in mensam obligaret, indulsit Superior; quanquam dein de laxatum est hoc spatium & ad longius tempus prorogatum. Ad Dei præsentiam facilius animo imprimendam, in Rectore domus intuebatur Deum Patrem, in Ministro Filium, in Cōfessario Spiritum Sanctum, in Sacerdotibus Apostolos, in reliquis Discipulos septuaginta duos. Creaturas dicebat esse vestes Dei, atque in ijs amandum nō aliter esse quàm cum Amicum, Dominum, Parentem eodem affectu semper colimus quantumuis variè iudutum; & quemadmodum species Sacramentalis in venerabili nullam credenti moram ingerunt quin mens tota feratur in absconditos sub eo velo thesauros, ita res creatæ Deum amantibus non aufertur, sed instar vehiculi ducunt iunguntque amato; Quo ex amore eum tole-

raret

raret quælibet quæ incommodè illi accidebant, eam artem appellabat Chymicam, cuius vi omnia in aurum spirituale verterentur. His luminum ac virtutū incrementis triennio antequam de vita decederet illustratum (quæq; tū cum Sanctæ *Theresiæ* vitam perlegisset, integri mēsis spirituales exercitationes confirmauerant) pestilens febris occupauit; in vltima verò vitæ periodo superna lucetam magna perfulsus est, vt astanti Sacerdoti attonitus dixerit, nunquam in omni vita simile sibi aliquid contigisse. Arrha fuerit, vt sperabatur, illius beatitudinis ad quam secuta mors aperuit ianuam nono Septembris, ætatis anno trigésimo septimo, Societatis decimo-septimo, cum Gradum Coadiutoris temporalis formati sortitus fuisset ante triennium.

XIV. Louaniensem etiam Tyronum habitationem Anno decimo-quarto lues contagiosa peruasit, Etenim recentes ex argilla parietes, quibus cubicula distinguebantur, noxium spirantes humorem, sanguinem in venis corruerant, & pene omnes prostrant, quatuor vno in mense sublatis. Horum duo erant primi anni Nouitij; tertius Coadiutor Temporalis, vix quindecim ante mortem diebus absoluto Tyrocinio. Quartus *Henricus Lanman* Sacerdos. Præfuerat is aliquoties inter nostros Minister: dum verò in Angliam verfaretur messi illi inter ceteros intentus mirum quantum animos omnium innata morum suauitate sibi, Societati, Deo deuinciebat; videbatur non posse in quemquam concitari, semper affabilis, semper lætus licet, cum optime haberet, morbo hypocondriaco assidue afflicteretur. Nunc vtrique sanitati præfectus tanta alacritate singulis omnibusque seruibat vt nihil ferme alijs adiutoribus superesset præstandum; dies noctesque aderat, mira constantia contemnens supprimendique contagionis metum. Cum iusta reliquijs persoluisset, & aliquantum morte vacaret domus, additâ contractis ægri tudinibus febrim non absimili ceterorum, paucis diebus absumptus est, cum annum ætatis ageret supra trigésimum, Societatis octauum. Vir vt in omni ætate, ita in extrema ægitudine sibi semper similis; ad quam æquabilitatem animi licet natura fortasse quidpiam contulerit, eximia tamen cum Dei voluntate conformitas perfecerat firmaratque, quam non minus in acutissimis morbi doloribus alacer præferebat, quam si nullo tangeretur malo. Pro spe quam de se hi omnes faciebant, videri potuere præmaturè erepti, nisi quod nihil præmaturum censeri debet quod maturum est Deo. Calamitas tamen ista, & ipsa etiam habitationis angustia cogitationem inieccere nouæ querendæ alicubi sedis; & quoniam experientia quotidiana docuerat, Anglum apud Archiduces Oratorem omnia clamoribus implere quoties in Brabantia aut Flandria domus aliqua aut possessio acquireretur Anglis, placuit Leodij querendum locum constituendo domicilio. *Ioannes Gerardi* apud præcipuos Angliæ Catholicos diurnam commorationem, & pietatis promouendæ studio notissimus, futuri domicilij designatus Rector, suscepto in se negotio rem perficit. Emitur decem iugerum ager in colle decliu situs, qui cum adiuncta domo ad Septentrionem terminabatur via militari clausâ manibus ciuitatis; ad Austum

Louanij
peste sublatis
aliquot.

Emitur
Leodij
domus &
ager.

1615.

horto Patrum Capucinatorum excelso muro ab hoc distincto. Anno decimo. quarto exeunte huc translatum est Tyrocinium; Et potuissemus quietam possessionem iniuisse Principis Ferdinandi Bavari, & ciuitatis vniuersæ vsi gratiâ nisi à quibus minimè timebatur molestiæ tam importunæ creatæ fuissent vt pene vniuersa deserere, & alias in ciuitate sedes quærere magno dispendio cogere-mur. Ij enim qui agrum fundo nostro conterminum incolunt Religiosi viri, vt domum ampliorem & Sacrarium parari penserunt, vel ipsi, vel eorum causa ciues aliqui sermonibus omnia compleuere, Qui homines esse-mus? quid rei acturi? quæ causa mutandæ regionis? quid exteri homi-nes à patria hæresibus infecta, hæreticis amica, tam vicini manibus & portis ciuitatis, loco tam edito, vnde magna pars vrbis conspici, & ve-rò impeti posset? vbi cavernæ subterraneæ, quæ erudis lapidibus ser-nierunt, ducendis possent seruire cuniculis; per quos armati, & armorum instrumenta per fossas sub manibus in ciuium interitum nemine conscio in-tromitterentur; vbi domus in Castrum exurgeret, Templum tanquam equis alter Troianus omnium capitibus immineret. Hæc eorum qui ratione fa-cta metirentur, non dico risu, sed dolore accepta quidem sunt, quod in ciuitate sua Catholica de viris Religiosis pro fide pulsis patriâ, perpe-ssis carceres, bonorum proscritionem, morte ipsâ tormenta grauiora, eâ spargerentur, quæ in republica bene constituta non possent de sceleratissi-mis sine summa tristitia audiri; In vulgus tamen non solum fabula facti sumus, sed plenus erat pene quotidie ager nolter tumultuantium & oblatran-tium concursu, & periculum non leue discessionis popularis. Auxit turbatio-nem libellus exhibitus Magistratui, quo querela proponebatur quòd viæ pub-licæ, & publica emolumenta ciuitatis priuatis vsibus applicarentur, obstru-erentur aditus ciuibus necessarij vel tempore belli ad mania, vel tempore contagionis ad auxilium à consueta Religiosorum hominum caritate ob-tinendum. (Transitus quidam designabatur qui nullo vnquam tempore fuerat publicus) Monebantur præterea vniuersi vt serio perpenderent an è re ciuitatis futurum esset, vt ignoti & exteri homines ea in parte habitarent quæ opportuna videri posset Arci extruendæ, multis ad inuidiam quæsitis argu-mentis ex natura loci, & nostra priuatim conditione. Hic libellus auctorita-te publica ad nos delatus est vnâ cum edicto de nan prosequendis inceptis, donec ostensa area ædificij, de sinceris nostris ac Religiosis cogitationibus esset vnicuique plenius satisfactum. Mandato obtemperare necesse fuit; neq; satis ostendisse contrario scripto quàm ea falsa quamque inania essent quæ dicerentur; Viti primarij iurati, & militum Præfecti omnem fundum & do-mum, omnes meatus & cæuernas inspicientes pronunciarunt non solum pro-cul omne damnum atque damni metum loco ædificioque futuro abesse, sed rem Ciuitati præstari cum primis vtilem atque honorificam: Quo etiam tem-pore spectata fuit Religiosi cuiusdam viri, Professoris Theologiæ, è familia diui Francisci de Obseruantia de nobis testificatio, cum pro Concione in

Aede

Difficulta-
tes, motæ
& sopitæ.

Aede summa die veneris Sancto causam nostram defendit. Tandem quando nondum istis omnibus sedaretur tumultus, tum postulatione nostra tum Principis mandato in Amplissimos Arbitros vtrinq̄ue conuentum est, & onerosis licet in nostram partem conditionibus, pacis, & caritatis, & exempli boni studio lis dirempta. Accessit Serenissimi Principis ac Consulium subsequentiū insignis beneuolentia: Is enim datis ad primarios literis domum hanc commendauit; hi in integrum restituerunt; factā potestate quæ ceperamus, prosequendi.

1616.

1617.

X V. Perleueravit cum vicinis controuersia anno vno, Sequenti qui fuit seculi decimus sextus, surrexit ædificium amplum; beneficentia eiusdem gentis Catholicorum, quos licet sub onere persecutionis gementes excitauit spes ingens fructus ad opus promouendum. Enituit inter illos *Georgius Talbottus* (qui deinde in Comitum Salopiensium iura successit) Hic enim & ex tuo, & gratiā quā valebat apud Serenissimum Bauariæ ducem *Maximilianum* (apud quem tum temporis commorabatur) plurimam præstitit operam. Nam venditam possessionem octingentorum aureorum nummūm annuorum in opus impendit; & virtute eximiā atque doctrinā cum magnis Theologis comparandā Duci gratissimus opportunē suggerebat quas pateret domus augustias, & subsidia munificentissima obtinebat. Postquam *Ferdinandus* Princeps Episcopus Leodiensis (Frater *Maximiliani* Bauari) agrū coemptum & domum, & ambulationes in decliui aptè dispositas aliquoties inuississet, & necessitatem dignitatemque operis, *Gerardo* per literas & verbo explicante, concepisset animo, in eam venit lententiam vt ad operis perpetuitatem Prioratus aliquos sui iuris applicaret, qui deinde Nobis in Angliam translatis cedere possent Prouinciæ Societatis Gallo Belgicæ: Interim tamen dum hæc disponuntur deërant multa ad æs contractum dissoluendum, quæ cum beneuolentissimus Princeps suppeditare non posset, ceteriorem fecit *Gerardus* Illustrissimum *Talbottum* apud *Maximilianum* ducem commorantem, qui decimo nono Iunij Anni decimi octauifacti sui rationem reddidit his verbis.

In nouum ædificium extruendū & liberalitas Gergij Talbotti.

”Cum viderem desiderare te meum officium apud fratrem Seniore, non multo post acceptas tuas literas capta occasione benè paratus & meditatus accessi (meo etiam modulo rem Deo cōmendaueram) propoluique statum vestrum præsentē & angustias, explicatā simul, quantum potui operis dignitate; illud etiam quod frater eius agitabat animo, & quod tu hoc tēpore petebas, donec liceret illi præstare quod proposuerat. Placuit Deo ex sua bonitate vt congressus iste mihi eueniret secundus, sic vt bonus Princeps omnia libentissimè concederet, iuberetque rem dari sibi scriptam ad memoriam, id quod certè faciam, & fortè addam latinis illas literas quas ad me à sesquianno miserat. Significauit etiam fratrem proxima quæ daretur congressione his de rebus acturum. Hic tamen non minus quam frater propensus videtur ad vos iuandos, & aget libenter cum fratre de tota re. Nunc vero statuit ad eandem pro-

Talbotti ad Ioannem Gerardum Relectorem literæ.

1618. portionem vobis subuenire quâ anno Superiori: In proximo nostro congregatu plura fortasse potero dicere.)

1619. Scripserat *Gerardus* sub hoc tempus literas benè longas ad Ducem; ob oculos ponens quicquid ad commendationem suscepti operis spectabat: Has vt accepit *Talbottus* tradendas, in hunc sensum rescripsit.

Eiusdem
aliq. literg.

"Spero te vltimas meas accepisse quibus significavi quem effectum habuerit officium meum apud bonum Principem, vestris precibus adiutum, & Religiosi Principis pia inclinatione, cui omnes Catholici plurimum debent, nos Angli præsertim; magna enim caritate nos afflictamque nostram Infulam prosequitur. Habeo in manibus quinque millia florenorum huius patriæ, quæ confestim mihi misit; significaueram enim præsentem egestatem vestram & creditorum importunitatem: superat in mille florenis summam quam in literis quæ ad me erant nominaueras; sufficient igitur, vti spero, necessitati: Videtur quotannis non minus donaturus donec frater succurrat: Huius pecuniæ quantum potero mecum feram quoniam festinatis. Heri accepi literas cum inclusis ad Principem: destinaueram mittere atque eo fine ipse scripseram; maturiore tamen deliberatione apud me habita mutatâ sententiâ asseruo: Concessio enim iam eo quod petieras, videri potuisset importuna postulatio, & aliunde etiam fortasse querelas concitare; nunc culpa, si qua sit, in me recidet, qui meo nomine rem propolui. Ad Principis vestri literas responsum dedi quam potui officiosum, hortatuque sum ad propositi expletionem.

Gerardi
literæ ad
Bauariæ
ducem.
Initio anni
1619.

XVI. Diurna Electoris Colonienfis Leodio absentia spem infirmam reliquerat eorum quæ ad stabilem Tyrocinijs sustentationem concepta fuerant: Vilum igitur *Gerardo* est è re futurum si se toto conatu ad *Maximiliani* benignitatem applicaret, & opportunitate datâ filij recens nati *Alberto*, (alteri ducis fratri) paucis gratulatus felicem hanc in ea familia sortem, subiungit. "Et sanè quod vehementer optauimus ex parte concessit diuina bonitas: Permittat tamè nobis Serenitas vestra adhuc diuinæ clementiæ preces indefessas offerre vt multiplicatâ tam Sanctâ familiâ non desit soboles quæ ex lumbis vestris tanquàm ex radice optima germinans in folio vestro sedeat; In hunc finè preces, penitentias & pia opera offerre non desistemus; quæ omnia simul & nos ipsos Serenitati Vestræ summo iure deberi agnoscamus; Illa enim liberalitas Vestra quâ necessitatibus nostris largâ manu subuenit, non tam ex amplitudine doni (licet vere regij) æstimari debet, quàm ex magnitudine beneficij, & subsidiij opportunitate; quod vt clarius innotescat Serenitati Vestræ & simul cognoscat statum huius, iam vestræ, domus; hic status noster fuit R. P. Schereno Visitatori nostro nuper exhibitus &c. Tum narratis conditione domus, itinere *Guilielmi Balduini* per Gallias Romanam discussâ nebulâ accusationis puluerariæ, & honorificâ acceptione in Anglia Illustrissimi *Georgij Talbotti*, nunc Comitum Salopiensis, claudit Epistolam oblato precum & honorum operum munere, strenæ loco.) Ad quam Serenissimus Bauarus sic respondit;

Reuerende

Reuerende in Christo Pater Carissime. Pluribus nominibus gratæ mihi aduenere Reuerentiæ Vestræ literæ, quibus inprimis natum fratris filium gratulatur, ac mihi simul similem, quem à Deo precibus postulatum promittit, adprecatur. Hinc est quod gratias illi referam duplicatas, atq; in proposito persistat etiam atque etiam iogem. Nec enim est abbreviata manus Domini, qui forte pluribus precibus & nostris exercitationibus delectatur. Astrinxi me quondam voto Beato *Ignatio* vestro si hoc mihi beneficium obtineret, *Ignatij* nomen impositurum filio, atque Collegium Societatis exstructurum & dotaturum ibi locorum vbi Patri Generali ac prudentibus magis videbitur ex bono publico. Quid si Deus hinc vobis prouideat? Sed ipse disponet vt hætenus quæ de vestra domo præordinauit, vt liquido constat ex ijs quæ de statu & successu illius R. Vestra iustius enarravit. Hinc forte ansam capiet R. V. magis adhuc curæ cordique habere ad quæ vltro se mihi tam promptum exhibet, nec ero difficilis in anticipando id quod R. V. insinuat. Patri *Balduino* gratulor cum tanto merito exantlatos labores, & cum Societatis honore assecutam libertatem, simulq; doleo me priuatum cõspectu & præsentia tanti viri. Grata fuere quæ de nostri Comitæ Salopiensis statu R. V. nunciat; iure gloriatur Rex de tam erudito subdito, magis tamen habet quod in illo commendet & imitetur, singularem pietatem & virtutem. Pro xenio spiritali singulares R. V. gratias ago, cui vicissim me ad gratificandum offero, atque à Deo felicia quæque precor. &c. Ad alias posterius datas trigessimò Iulij hæc rescripsit.

Quæ suis ad me datis literis de Societatis ab ipso initio in Anglia statu, de quæ vestra Missionem in Vice-Prouinciam erecta nunciauit, iucunda acciderunt speranti (diuini numinis fauore) quàm hætenus experti estis maiores fructus subsecuturos. Certè quod R. V. mihi tribuit, hoc solum, post Deum, vestro zelo & solertiæ debetur. Subsidium mille trecentorum Florenorum Germanorum pro Tabernaculo Sanctissimi Sacramenti, ac Theca pro imagine B. V. per P. Mayer transmisiimus. Quod vero vota nostra ita curæ & cordi habeatis, est quod gratias singulares agamus, ac vt in cæpto persistatis sedulo rogamus. Hæc enucleatiuè dicta sunt, vt integræ *Gerardo* maneat primitiæ liberalitatis Bavaricæ; Et si enim nimius fortasse fuerit in Virginum Anglarum ad Sancti Martini positatum rebus negotijsque procurandis, cum non leui huius domus præiudicio, munificentia tamen *Maximiliani* ducis præiuit, iccirq; fundamenta in quæ *Henricus Silsdonius* successit primùm, deinde circa annum seculi vigesimum secundum *Odoinus Shelleyus*, *Gerardo* in Hispanias & Romam transmissis, vbi post multorum annorum fructus in se auctos, & in alios deriuatos diem obiit extremum, plenus meritorum quæ & in Anglia, & extra Angliam suscepti labores, & perpeffa fidei causa tormenta pepererunt.

XVII. Anno decimono & vigesimo implicatus bello Bohemico dux *Maximilianus*, quantumuis exhausto ærario non destitit huic Tyrociniò munifi-

1619.

1620.

Bavari ref
ponso 15.
Ianuarij.Eisdem
aliæ literæ.Bavari mu
nificentiæ.

7620. munificentiam suam explicare, licet ob pecuniæ mutationem (cùm pro vno
 7621. dalero octo floreni computarentur) ea acciderit arctior in aliquot qui conse-
 7622. cuti sunt annos: de qua munificentia Bullidius (qui illi erat à Confessionibus)
 ad *Richardum Blondum* Vice-Prouincialem. Serenissimus inquit
 7623. de commoditate mittedi solitam elemosynam ad nostros Leodienses. Opor-
 7624. tet vt admodum magna sit eius propensio iuuandi vos in Anglicana vinea, alio-
 7625. qui certe desisteret saltem hoc tempore à præstando illo subsidio, cum ipse
 met iam cogatur ingentem vim pecuniæ iniquis valdeque grauibus sibi & Pro-
 uinciæ conditionibus ad centum accipere. Deus illi bonam istam mentem
 semper seruare velit, ego quod in me est vt fiat laborabo.) At largiorem cam-
 pum parabat Deus tam amplæ liberalitati.

VVarenæ
 traduntur
 integræ
 PP. An-
 glis.

Anno vigesimo secundo (Archiduce *Alberto* Belgij Gubernatore de-
 mortuo,) censuit *Mutius* Generalis, assentiente *Isabella* Infanta (in qua man-
 sit gubernandi potestas) è re Tyrocinij esse nouitios transferri *Watenas*, loco
 non parum opportuniore positas, & ad id ante tot annos destinato, Collégi-
 um autem vt sedem figeret *Leodij*: Itaque partim collectâ, partim pretio inter
 se æstimata suppellectile migratur: *Silijdomus* cum suis transit *Watenas*, *Odo-
 nus Shelleyus* cum Philosophis & Theologis succedit in Leodiensem habita-
 tionem. Mansit apud *Silijdomiũ* aliquamdiu literarum cum Duce *Maximilia-
 no* commercium: Neque remisit is cum mutatione Rectorum benefaciendi
 ardorem; sed cùm Anno vigesimo sexto intermissæ fuissent consuetæ li-
 teræ per quas de rebus in Anglia gestis fiebat certior, per Adamum
 Contzen (qui Bullidij locum occupabat) quæsiuit ab *Odoeno* rationem:
 Eo forte tempore aditus in Insulam clausi erant; id igitur responsi dedit *Odo-
 enus*; quo accepto nuntio attentus ad benefaciendum Dux rogauit, Num
 quid hæc domus inde pateretur? cumque relcisset pati, petijt accuratam sibi
 transmitti descriptionem debitorum primùm, & reddituũ & personarum (quæ
 eo anno erant Capitum quinquaginta, futuræ sequenti sexaginta) tum etiam
 agri totius & ædificiorum: Quam descriptionem cum accepisset, non iam de
 iuuando tantum Collegio, sed de stabiliendo in perpetuum, excelsò planè ac
 Deo pleno animo, decreuit; scriptisque confestim tabulis fundationem con-
 signauit: Quarum tabularum exemplar adiungendum existimaui, cùm sint
 illæ ex summo Orthodoxæ Religionis promouendæ desiderio cõceptæ, & me-
 morabili in externos homines beniguitate conspicuæ, & ad honorem conse-
 ctæ & gloriam Bauariæ domus sempiternam: Earum autem Tenor hic est.

XVIII.

In Nomine Sanctissimæ &
 Indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filij, & Spiritus
 Sancti.

Diploma
 fundatio-
 nis.
 Collegij
 Anglorum
 Leodij.

Nos *Maximilianus* Dei Gratia Comes Palatinus Rheni, Vtriusque Ba-
 uariæ Dux, Sacri Romani Imperij Archidapifer, Princeps Elector,
 cum nostro, tum Coniugis nostræ *Elisabethæ* Bauariæ & Lotharingiæ Ducissæ
 nomine

nomine publicum hoc diploma quo viriulque nostrum mentem voluntatemque omnino declaramus & contestamur, confici iussimus, quod apud posteros & Successores nostros, aliosque omnes quorum intererit, perpetuam atque inuiolabili auctoritate firmum & ratum esse volumus.

Maximis & continuis Maiores nostros patriamque nostram carissimam beneficijs diuina Majestas affecit: Nam pacem, concordiam, aliaque Gubernationis commoda, & prosperos successus reum quæ sunt in conspectu ut taceamus; Illud certe animo gratissimo agnoscere & Patriæ gratulari debemus quod veram & Orthodoxam Religionem, & quæ fide Catholica nitiur pietatem, deuotionem & cultum suum ita stabiliiuit, auxitque ut in hac parte nulli Prouinciæ cedat Bauaria. Sunt ista Nobis & Maioribus nostris Serenissimis Bauariæ ducibus communia, & ampliora quam ut vlla gratiarum actio par esse possit. Verum Nobis Patriæque Nostræ, postquam ad eius Gubernationem diuino nutu vocati sumus singularia multa & magna benignissime, misericordissimeque dona sunt collata, quæ omnia in solidum diuinæ bonitati & gratiæ non nostris meritis acceptareferimus. Minores omnino sumus omnibus miserabilibus Dei & Nos eius liberalitati obligatissimos esse confitemur; Ille Nos cum in Adoleſcentia regendam Remp. suscepissemus, maximis difficultatibus expedituit, augendæ etiam Patriæ & ornandæ, proferendique Principatus idoneas facultates paterne suppeditauit. Orto deinde bello contra Ecclesiam Catholicam atque Imperium, in summis frequentissimisque periculis toto iam septennio benignissime nos manu sua omnipotente protexit, fidem sanctam, & Orthodoxam Religionem multis victorijs defendit. Præter ista tam ingentia, etiã alia plura & maiora in Nos beneficia contulit, ut adhuc in dies singulos certissima illius in nos fauoris experimenta persentiscamus: semper ea omnia animo grato agnoscamus, & cum exultatione ac tremore illi seruietes, quid vicissim illi præstare, quod gratissimum eius numini Majestatique sit, possimus, sæpe nobiscum disquisimus; tandemque statuimus, deliberato & maturo consilio, acceptissimum ei munus, oblationemque fore, si hoc exulceratissimo tempore sinceros, orthodoxos, vitæ integritate, & in diuinarum rerum scientia conspicuos Sacerdotes, Theologos, & cõcionatores, procuremus & alamus, qui populum instruant, fideles roborent in fide, errantes in viam salutis reducant: Cum enim vbiq; malorum morum licentia, scandala, hæresesque grassentur, alij malis illis miserimè irretiantur, alij quid sequantur nescij in medio hæreant, seductorum plena sint omnia, nulla re magis egere Ecclesiam quam probis, doctis, zelosis & laboriosis doctoribus Nobiscum omnes sentiunt. Et quidem hæc vbiq; seu maior seu minor est necessitas, sed in *Britannia* longè maxima, imo planè extrema: Tristissima est istarum Ecclesiarum facies, persecutione in Sacerdotes & seculares pariter sæuiente; ita ut nisi singulari Dei auxilio protegantur, summa Religionis in florentissimo regno (vnde *Germania* Catholicæ fidei & Religionis olim sumpsit principia & fundamenta) iactura sit formidanda. Quare loca illa maioribus munienda præsidijs

1626.

existimamus vbi vis hostium acrior ingruit, summoque conatu adnitendum vt in tanto animarum discrimine sint qui rudes instruant, labantes in fide confirmant, stantes roborent, lapsos erigant, hæreticis vi & ferro armatis se, Dei verbo, opponant. Inter quos cum nobis certo constet præcipuo studio profectuque gnauiter laborare Patres Societatis *Iesu*, illos, cum animarum periculo hanc Domini vineam tot feris obnoxiam excolere, contumelias, famem, carcerem, verbera, cruciatus, mortem pro Christi nomine perferre, vtilissimum Ecclesiæ iudicauimus si eorum pium hoc studium feruoremque nostris auxilijs opibusque iuuaremus ac promoueremus. Quam ob causam & hætenus Collegium *Anglicanum* quod est *Leodij*, siue cum ibi Tyrones Religionis rudimenta ponerent, & ad pietatem exercerentur, siue cum Societatis Scholastici Philosophiæ & Theologiæ studijs ad grande docendi munus, animamque pro Christo ponendam informarentur, annuam eleemosynam profecuti sumus. Cum verò ante aliquot menses, diuina Nos mouente gratia, Collegij illius statum Nobis præscribi iussissemus, ea mente, vt quoniam accisa erat annona, & quod reditus quos ex *Britannia* solebat accipere, persecutionis violentia accidi & interuerti suspicaremur, inopia laborantibus largiore pensione succurreremus: non sine dolore intelleximus Collegium illud non modo fundatum & dotatum non esse, verum etiam per iniquitatem temporum & hostium, ære adeo alieno pressum, vt annuos reditus, expensæ quæ creditoribus in annos singulos soluendæ sunt, multum superarent. Quare non in præsens modo, sed in perpetuum, hoc Seminarium conseruare, dotare, fundare decreuimus.

XIX. Nos itaque *Maximilianus*, Comes Palatinus Rheni, vtriusque Bauariæ Dux, S. R. I. Archidapifer, Elector, simul cum Serenissima Coniuge nostra *Elizabetha* Bauariæ & Lotharingiæ Ducissa Collegium *Anglicanum* quod est *Leodij* fundamus & dotamus & diuinæ Majestati ad animarum nostrarum salutem offerimus, & Societati *Iesu Anglicana* nationis de manu nostra tradimus, illo proposito ac intentione vt in eo Religiosi Societatis *Iesu* secundum eorum Sanctum Institutum, constitutiones ac regulas in virtutibus, pietate, scientiaque instituantur & exercentur, vt cum eorum Superioribus in Domino vilius fuerit ad prædicandum Euangelium, administranda Sacramenta, aliaque quæ Societas secundum suum Institutum laudabiliter præstare solet perficienda, conseruandamque *Britanniam* & propagandam Ecclesiam mittantur.

Assignamus vero & donamus eidem Collegio pro fundatione integra ducenta millia florenorum Rhenensium, probæ & Imperialis monetæ, computatis in singulos florenos quindecim Batzijs, siue sexaginta Crucigeris: Atque ad hanc summam ex Camera nostra Monacensi, seu ærario quod vocant *Rent vndt Cameram* bnt, persoluendam Nos, posteros, successoresque summa auctoritate & fide, coram Deo, omnium nostrarum actionum arbitro, obligamus. Nam quod ad totam hanc fundationem attinet, id quod fastidij vitandi gratia & prolixitatis repetere in singulis capitibus

capitibus non licuit, hic vniuersim etiam de singulis quæ in his literis comprehenduntur, auctoritate nostra & fide in conspectu Dei protestamur, Nos omnia & singula huius foundationis capita, ad Dei gloriam, Ecclesiæ augmentum, nostram consolationem, & totius, non modò Ecclesiæ, sed nostræ etiam Prouinciæ vtilitatem sic constituisse, & quidem maturo, non nostro solum, sed etiam aliorum prudentum, & Patriæ, & Catholicæ Religionis amantium consilio, & certa & diuturna deliberatione, quâ conscientia & mente freti liberius, fidentiusq; hanc omnem nostram fundationem, donationem, & quidquid demum his literis expressum est, fecimus & stabiluimus, non solum nostro, sed etiam posterorum ac successorum nomine, quos eisdem posteros & successores nostros, atque etiam omnes eos cuiuscunque status, ad quos huius nostræ foundationis quocunque modo pertinebit executio per amorem, exempla, & merita maiorum nostrorum, per honorem & gloriam totius familiæ ac domus Bauariæ, per caritatem dulcissimæ patriæ & Prouinciæ nostræ, per quicquid cuique potest esse carissimum, per misericordiam omnipotentis Dei, per illud extremum & terribile iudicium, aut si potest maior esse & efficacior obtestatio, hortamur, monemus, obsecramus, obtestamur, adiuramus & strictè obligamus, vt hanc nostram fundationem, institutionem, assignationem, applicationem, concessionem, quæq; in his literis continentur vniuersa, & singula, minima atque maxima, inuiolata manere, per se suosque ea fide & conscientia curent, tanquam de qua coram æterni Iudicis tribunali, Nobis seuerè poscentibus rationem sint reddituri.

X X: Quia autem hoc tempore quo bello omnia flagrant, nulla Nobis occurrit oportunitas eam summam aliquo in loco Leodij, aut vicino, ad census annuos tuto, & vtiliter certo collocandi; multo minus autem ratio apparet fundos, prædia, aliaue bona stabilia coemendi in illis Prouincijs, vnde annuus iste census conficiatur, idcirco statuimus ex nostra Camera Monacensi, seu ærario prædicto, certum censum in singulos annos pendere, nempe quinque florenos in centum, atque ita decem millia annua in ducenta millia summæ Capitalis: dimidiam partem quidem, hoc est, quinta millia vernis nundinis Francofurtensibus, alteram dimidiam autumnalibus nundinis, nostro sumptu, nostroque periculo Francofurtum deferri curabimus, vt eam ibi Rector Collegij per se vel suos substitutos integrè & certo recipiat. Censum autem in proba & Imperiali moneta solui volumus vt de summa Capitali diximus. In sacro Romano Imperio contingit quidem aliquando rei monetariæ conturbatio; ne tamen inde detrimentum capiat nostrum Collegium quod fundamus, quodque maximè florere peroptamus, paterno affectu prospiciendum iudicauimus; proinde promittimus, & nos, successorumque nostros, vt ad cætera omnia, ita ad hoc obligamus vt dalerum Imperialem pro viginti duobus Batzijs & dimidio soluant, seu pro floreno & dimidio; & eadem proportione aliam monetam, siue argenteam siue auream, quæcunque illo tempore, vel ex principum placitis, vel vsu populi, aliaue

Gggz

quacunque

1626.

quacunq; de causa, sit monetæ æstimatio; ex singulari enim pacto, scientes volentes, hunc contractum motu proprio conficere nobis placuit. Nihilominus tamen Nobis & successoribus nostris Bauariæ ducibus potestatem reluendi expressè & diserte reseruamus, vt quandocunq; ita visum fuerit possimus summam ducentorum millium florenorum vel præsentî pecunia data persoluere & representare; vel fundos, & prædia ex quibus tantundem capiet Collegium nostrum coëmere, atque hoc pacto annua pensione Nos, & Cameram nostram liberare: Tum autem eodem modo & æstimatione soluemus vt ante expressimus, nempe, florenum pro quindecim Batzijs, & dalerum Imperialem pro floreno & medio, aliisque nummos ea proportione quam habent ad dalerum Imperialem. Ne inopinata autem ista solutio damno sit Patribus, integro ante anno monebitur Collegij nostri Rector, vt de pecunia vtiliter expendenda prospicere possit. Collegium quidem commodam habitationem & hortum habet, sed pretium adhuc magna ex parte debet; quare summam ducentorum millium florenorum ita diuisimus, vt pro domo & orto quadraginta millia, pro cætera fundatione seu alimentis centum sexaginta millia soluere censeamur, atque eo modo Nos & Coniux nostra, ex integro Collegij fundatores & constructores simus & habeamur.

XXI. Hæc animo in Societatem plane paterno, & hæreditaria beneuolentia, memores eam Maioribus admirabiliter dilectam, defensam, auctam, præstabimus; Nos & posteros nostros ad ea quoque præstanda his literis obligamus. Ab ipsa tamen Societate nihil singulare, nihil noui, nisi illud ad quod ex instituto suo obligatur, reposcimus, nec lege vlla, aut extraordinario eam onere grauari nobis in animo est, cum nobis persuasum sit omnes secundum Institutum sui rationem à tot Pontificibus & Cœcilio Tridentino probati, & toto orbe Christiano abunde spectati & laudati, ita in sapientiæ studijs, virtutibus, pietate exemploque bono omnibus satis facturos, vt ad Dei gloriam proximique salutem Sancta sua libertate zeloque plura præstituri sint quàm si Nos aliqua in re modum normamque præscribere velimus: Hoc solū petimus, quod & Nos iure flagitare possumus, & ad quod Patres vi constitutionum & legum obligantur, vt nos & coniugem nostram pro fundatoribus suis agnoscant, pijs suis precibus & Sanctis Sacrificijs diuinæ gratiæ & protectioni impense commendēt, deinde domum nostram Patriamque, quam ad hanc tam difficili tempore fundationem obligamus, amore & orationibus suis perpetuo prosequantur. Quin etiam omnes, præsertim posteros, in nomine, & per Iesu Christi sanguinem rogamus, vt sicut Nos, proavi nostri Wilhelmi, Aui Alberti, Patris Wilhelmi, Serenissimorum Bauariæ Ducum sollicitudinē, affectū & liberalitatem in tuenda & propaganda Societate imitemur, & hanc beneficiendi hæreditatem cupidissime amplectimur, ita illi quoque Maiorum, Sancti Ignatii, ac aliorum Sanctorum & Doctorum virorum vestigijs gnauiter, & constanter insistant, memores ideo nullas in hac fundatione

tione

tione Nos condiciones ponere, quod experiamur Patres Collegiorum quæ in nostris Prouincijs sunt multo plura quam postulantur præstare, nec operas suas legibus fundatorum continere, sed vltra pacta conuenta zelum laboreſque extendere. Requirit etiam perpetuæ foundationis natura vt firma sit & stabilis; & Nos eam pro nostra & Coniugis nostræ salute perpetuam esse volumus; qua propter obligata est Societas, vt Nos etiam obligamus, ne summam ducentorum millium, vel totam, vel partem alienet, nec in alia vlla Collegia diuidat, sed potius, si opportunè fieri potest, prudenti œconomia, & Religiosa administratione augeat. Quod si aliquando Deus, fidei dator & remunerator, propitio vultu *Britannia* regnum aspexerit, (quod de immensa eius misericordia confidimus) Regesque ac Magistratus Catholicos dederit atque ad eum statum reduxerit, vt libertas veræ Religionis cõcedatur, & Collegia Societatis tuto & securè in illo Regno esse possint, ac tum Patres Anglicani, approbante R. P. Generali, iudicauerint ad maiorem Dei gloriam fore & animarum salutem vt Collegium nostrum Leodiense in *Britanniam* transferatur, id quoque concedimus, cum puro affectu, coram Deo nostro, sine personarum aut locorum respectu hanc fundationem pro eius gloria, & *Britanniæ* salute fecerimus, & ibi esse cupiamus vbi maior diuini nominis gloria, & animarum fructus speratur: Ea tamen lege vt Fundatoris ius, & nomen Nobis & Coniugi nostræ perpetuum maneat, nec per occasionem translationis de summa ducentorum millium florenorum minuatur: Quin & illud monemus, Nos & Successores nostros, etiam translato Collegio, non aliò tamen censum annuum, quam *Francfurtum* missuros.

Denique ad nostros posteros & Successores quod attinet, eos rogamus, hortamur, & summa fide, obtestatione, auctoritate, coram Dei Tribunali obligamus vt omnia & singula fundationis nostræ capita inuiolata seruent, nostram donationem, institutionem, assignationem, fundationem, non modo in omnibus eius partibus ratam habeant, sed omni animi promptitudine adiumento sint, vt suo tempore & loco pecuniæ assignatæ ac datæ per ministros suos transmittantur: atque in hac re iterum eorum coram diuino tribunali conscientiam appellamus, eosque summa & fide humana, & Religione diuina obstringimus atque obligamus vt huius nostræ voluntatis executores spontanei & constantes esse velint; vt etiam hoc officio diuinam liberalitatem & gratiam in se patriamque prouocent: quod certissimè fore confidimus, si rem diuino nomini consecratam oblatamque à Nobis, ipsi eadem animi sinceritate ac deuotione reddant; nec minus prompti sint quod in Exteros & longe positos beneficium nostrum sit collatum: Nos enim coram Deo æterno, in conspectu Angelorum & Sanctorum eius protestamur Nos hanc fundationem ad eius gloriam, & fidei conseruationem & propagationem fecisse, summeque miseriæ Ecclesiarum *Britannicarum* & inopiæ Patrum Societatis succurrisse, nec existimasse vllum Christi sanguine redemptum, & Christo insitum velut membrum eius, caritati nostræ censerì debere externum. Tanto autem gratiorem

1626. hanc oblationem fore speramus, quo ab omni proprij commodi specie purior est. Nec exiguum *Bauariæ* emolumentum aut familiæ decus existimare oportet, Collegium seruorum Dei, Collegium quod Seminarium est Confessorum & martyrum, nostro sumptu sustentari, atque hac communione de eorum Nos meritis orationibusque participare, & velut contestari: si enim qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ mercedem prophetæ accipiet, & qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet, & si veritas ipsa dicit, quisquis enim potum vobis dederit calicem aquæ frigidæ in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis non perdet mercedem suam, quomodo non magna merces, magna benedictio de cælo in nos redundabit, si tot Christi Discipulos, imo Confessores & Martyres, de nostro reficiamus. Non minus vtilitatis ex hac fundatione nostris Prouincijs accessurum, Deo, qui beneficio vinci non potest, compensante, quàm ex alijs Maiorum nostrorum Collegijs speramus. Atq; ea fuit etiam Maiorum nostrorum Serenissimorum Ducum *Bauariæ* sententia, qui in longinquas regiones, distitosque populos largas elemosynas sæpenumero miserunt. Quæ nos ideo referimus non quod vllum ex nostris posteris & successoribus fore suspicari possimus qui hanc nostram assignationem, donationem, fundationem sit improbaturus, sed vt omnibus consilij nostri ratio constet. Deus Nos, cum Coniuge nostra, posteris & successoribus, totaque familia & Patria carissima tueatur & prosperet, & in vera Orthodoxa fide, pietate, ciuilique gubernatione felices efficiat, ac tandem æterna Beatitudine remuneretur. Amen. In horum omnium & singulorum fidem certam, & indubitam, literis hinc manu propria subscripsimus, & nostro sigillo eadem communiuimus; Terna etiam exemplaria eidem verbis describi curauimus; quorum vnum in Nostro Archivio Monacensi, alterum Romæ in Archivio Societatis, tertium in nostro Collegio Leodiensi custodiatur. Anno salutis millesimo sexcentesimo vigesimo sexto, die octaua mensis Septembris.

Maximilianus.

XXI. Quo in diplomate cum sincerus in Deum eiusque Sanctam Ecclesiam amor eluceat, tum non minor in eundem apparet nobilissimi elementissimique ducis fiducia, quandoquidem neque grauissimis bellis inuoluto conciderit, neque militibus minantibus defectionem aut rebellionem nisi stipendia soluerentur (vt notat Bullidius) atque vnâ tantum *Bauariæ* relictâ particulâ (cæteris exhaustis ab hoste & ab amico) nulli soluerentur census, nulla debita; hyberna, stipendia, spolia ad fundum omnia exhaurirent; (vt refert Adamus Contzen) perpetuam tamen huius Collegij curam fouerit; quam & ipse literis suis testatus est ad Rectorem scribens in hæc verba. "Necessitas Collegij nostri per R. V. explicata nobis cordi fuit; varias enim rationes mittendæ per collybum pecuniæ vidimus; verum quia illæ partim operosæ, partim sumptuosæ sunt paulisper existimauimus expectandum donec Augusta ad obedientiam Cæsaris redeat, & per eam minori dispendio possit Collegio summa quam decernimus, nimirum quinque millium florenorum, representari;

præsentari; quod breui futurū speramus. Interim solito favore & gratia Collegium prosequemur, & quantum permittent temporum difficultates & in præsens & in futurum à nobis factam fundationē tuebimur. Sacrificijs & orationibus omnium hæc singulariter cōmendamus.) Ne verò quispiam actum aliquid arbitretur importunus in hoc toto negotio, habentur *Mutij* Generalis literæ ad *Odoenum Shelleyum*, quæ moderationē testantur his verbis. " Plurimum etiam me recreauit, quod Monachio ad me scriptum est, R. V. & si quis alius præterea illuc scripserit, valde modeste, & verecunde explicuisse Collegij istius constitutionem, neque à tam magnifico & liberali Principe quidquam aut nimis cupidè aut nimis minutè postulasse, sed omnia illius arbitrio permisisse; qua ratione quantum ab illo inpetratum sit, cum R. V. iam abundè procul dubio rescuerit, non opus est vt id ego enucleatius explicem.) Quam liberalitatem quanta cum temporalis cuiuslibet retributionis neglectione exercuerit nobilissimus hic Princeps altera demonstrauit occasio. Patres Angli in Congregatione Prouinciali aggregati lecto publicè Diplomate conluerunt Serenissimo Duci tanto benefactori per communes literas habendas esse gratias, rogaruntque *Mutium* Generalem vt suas etiam dignaretur adiungere: Ad has sic *Maximilianus* respondit.

" Gratiarum actio quam à Patribus Prouinciæ Anglicanæ Superiori anno in Congregatione conceptam, & suo & ipsorum nomine P. V. ad Nos misit neque necessaria, neque sanè à Nobis expectata fuit. Etenim vtrique per literas iam dudum animi sui gratitudinē affectumque, in Societate Nobis ante cognitum, abundè declararunt; Nos verò in illo beneficio Societari præstando ita Religionis augmentum, Deique gloriam pro scopo vnico præfixam habuimus, vt præter orationes, sacrificia, aliaque ad salutem animarum, Ecclesiæ tutelam & incolumitatem spectantia nullam omnino compensationem expecterimus; atque ob eam causam iterari gratiarum actionem necesse non erat. Quia tamen literæ tam P. V. quam Congregatorum Patrum non vrbano officio funguntur, sed ex animo profectæ, de nostra salute sinceram curam vota que ac preces pollicentur, ex ea parte nobis gratissimæ fuerunt, mirificeque animum nostrum multis negotijs, & perseverantis mole belli pressum exhilararunt; præcipuè cum ex eisdem constet etiam in læuente per Britanniam persecutione, fidelium numerum diuino adiutorio indies augeri. Congregationi quidem Anglicanæ, cum iam desierit, respondere non possumus: Optamus tamen illis Patribus pro opportunitate significari literas eorum Nobis redditas esse, nec illorum studio & laboribus defuturos; atque interea P. V. omniumque precibus & sacrificijs Nos & domum nostram quam maximè commendamus.)

XXII. Ne vero perpetuo grauaretur ararium pendendis Collegio decem millibus florenorum Rhenensium, aut ex difficultate Cambij damnnum lequeretur, in mentem venerat Serenissimo Duci ad stabilendam fundationem agros dare in dominio suo Mindelheimensi, aliaque quæ annuum

Tradit
prosolu-
tione affe-
curanda
Hypothe-
cam.

1619.

1617.

fructum æquarent, eaque bona ita facere libera vt à nullo dependerent. Sed quoniam (vt obseruauit etiam Adamus Contzen) è longinquo coli ista bona debuissent, vnde minor multo futurus erat fructus quam si à præsentibus colerentur, & ea quæ ex hortis, piscinis, syluis &c. inhabitantibus vlui esse possent, aut omnino essent peritura, aut magno damno in pecuniam redigenda mittendam deinde Collybisticis detrimentis Leodium, cessatum est aliquousque ab illa cogitatione, quemadmodum & à bonis in ditione Wirtembergensi bello acquisitis, quæ longè plures secum tulissent difficultates. Vt tamen hanc suam donationem decem millium annuorum corroboraret magis confirmaretque, nouo addito diplomate (in quo etiam nouam sponsam adiungit sociam foundationis, *Mariam Annam ab Austria*, Ferdinandi Tertij Imperatoris sororem.) Prædictum dominium Mundelheimense, & Heydenheimense suo ære coemta, atque adeo libera, tradit in Hypothecam, vt inde sibi satis facere posset Collegium, tam pro decem millibus annuis, (si ex ærario deficeret solutio) quam pro capitali ducentorum millium, donec vel pecunia parata, vel bonis stabilibus, iuxta sententiam foundationis consignandis, omnia ad amissim perfoluerentur. Quæ simul omnia narranda erant, vt sub vno eodemque aspectu & Collegij initia, progressusque, & optimi ducis eximia caritas ponerentur: quem Deus etiam in hac vita remunerari voluit optatissimo munere, vt quemadmodum ipse Collegio suo no-uam sobolem Matri Ecclesiæ consolandæ pararat, soboles etiam illi inexpectò accresceret. Etenim plusquam sexagenario, & laboribus fracto, & propè (veluti alteri Abraham) effæto nata est ex noua & Illustrissima Coniuge duplex proles mascula, quam non promisso tantum sed factò stabilitoque Collegio promeritus fuerat. Non enim existimauit parcè & restrictè agendum cum Deo, sed vt magnum erat quod flagitabat beneficium, ita magno & liberali animo antequam deberetur expleuit vòrum, deditque prius-nato Filio *Ignatij* nomen, quo paternis insistens vestigijs *Ignatij* hanc sobolem perpetua beneuolentiâ prosequeretur, foueret munificentia. Horum nunc Annorum residua relegamus à quibus longius nos abduxere Collegij initia progressusque, ne seorsum separatimque facta narratio rei tam illustri afferret obscuritatem.

Alia superioribus
annis acta.

Tyronum
numerus
auctus.

XXII.

Translato Leodium Tyrociniò creuit nostrorum numerus Anno decimo septimo ad quinque supra quadraginta, inter quos Notitij triginta, de quorù ad virtutes solidas comparandas studio pro duplicis dignitate vocationis, Religiosæ & Martyrij, nihil necesse est dicere, silentio tamen prætereunda non est nobilis Adolescentis in Religioso proposito constantia, & Christianæ ambitio humilitatis præ seculi ornamentis & gloria, qui studijs vacans, cum animum adieciisset ad Societatem, à Parente (quem quod inter liberos natu esset maximus celare non potuit consilium) ex Anglia de industria traijciente translatus domum, & amplissimi patrimonij administratione ad tricinium implicatus, non solum ius omne, & spem præterea magnorum

rum aliunde redituum, in fratrem minorem natu transtulit, sed in familiam vniuersam sermone & exemplo infudit tam magnum pietatis sensum & Societatis existimationem, vt ex hoc corpore Sacerdotem expeteret, alarque earum cum periculo (vt sunt leges) possessionum, quas hæres proximus a tergo relinquens, in tranquillissimo Religionis portu conquieturus abiecit.

Atque hic quidem rem, spem alter non multo minorem abiciens inter spirituales exercitationes nostris se adiungere decreuit, atque biennio posito ad rationum suarum commodam pro Dei gloria dispensationem, redux ex Anglia humili Christi iugo supposuit humeros, tanto latior, quanto se conspexit a seculi curis liberiozem.

Robertus
jenison.

Vterque tandem sancto fine quieuit, Ille in Marilandia multis persunctus fidei propagandæ causa laboribus; hic in Anglia sedulus Religiosæ disciplinæ custos, & cum priuatim se, & cum alios moderaretur. De horum cæterorumque virtute non per consuetas tantummodo probationes, sed facta lue inuadente periculum factum est. Domus in sublimi posita, ad cuius primam ianuam per septuaginta duos gradus ab imo ascenditur, ornata etiam in montis a tergo domus declinantis iugo, amplissimo orto, in areas diuersas, & ambulationes ad voluptatem & fructuum varietatem distincto, videri potuisset munita satis aère libero ab omni qui ciuitati infra positæ imminere posset morbo contagioso: Tres tamen hoc anno correpti docuerunt nullo loco salutem hanc caducam securam consistere, & quemadmodum ad temporalia cætera subsidia, ita ad remedia corporis præcipuam in Deum curam esse coniiciendam. Neq; enim hunc annum solum lues contaminauit, sed è posterioribus alios: vt dubium esse possit vtrum in imo, an in sublimi tutior quis sit ab ea fæditate, quandoquidè ex confertis ædificijs si que erumpat contagio, tam facile qui in alto sunt, quam qui a latere, (sole vel vento deferente) afflentur, vbi montibus clausa non sat ampla vallis interiacet.

Tres morbo
contagio
crepiti.

XXV. Abstulit hic Annus præterea Audomari *Aegidium Schon-
doncum*, Laudatissimum Rectorem Seminarij. Parentes ætate graues, postquam plures per annos desissent habere liberos, Deum supplices orarunt vt alteram eamque masculam largiretur prolem, quam Patris nomine *Aegidium* appellatam Ecclesiæ muneribus consecrarent. Pridie Sancti *Aegidij* natus, & eius festo die sacra tinctus aqua, *Aegidij* nomen iure cõsecutus est, & ex parentum voto vbi adoleuit, in Societate Nominis *Iesu* se totum Deo donauit dicauitque. In ea per humaniorum literarum gradus præcipuos & Sociorum pleraque officia administrata, ad excellentiam quandam euectus, Coraco (vbi sex annis rexerat) Audomarum translatus, Seminario (quod in ea ciuitate Catholici Regis benignitate Anglicanæ Inuentuti in literis erudiendæ stabilitum est) Annis totis septendecim præfuit, tam magna illo in genere facultate atq; industria vt longè latèque nomen suum atque Seminarij propagarit. Etenim Roma scriptum reperio in hæc verba.

Aegidij
Schondō-
chi obitus.

” Illustrissimus Apostolicus in Belgio Nuncius multa de Collegio Anglicano ad Sanctissimum Dominum nostrum scripsit, amplissimo præconio le-

Guido Bè
ti uoglio.
28. Nou.
1609.

1617. Etissimam Iuuentutem, eiudemque doctrinam, modestiam, pietatem collaudans. Tantis vero laudum encomijs commotus Vice-Protektor Angliæ Cardinalis Bianchettus (cui Pontifex literas non absque magna animi voluptate legēdas dederat) à Patre *Personio* vehementer petijt, vt hæc omnia illi, & per illū etiam Pontifici indicaret. Quid multa? iam Patris *Schondonchi* nomen *Pauli* quinti auribus insonuit, & bonus odor Collegij illius non vno contentus Belgio se vbique diffundit.) Atque alijs deinde literis. "Illustrissimus Nuncius valde est in scribendo sedulus, adeo vt iam secundo ad Illustrissimum Cardinalem Bianchettum de Collegio Anglicano scripserit, Iuuenum modestiam, Collegij Disciplinam, & Superiorum vigilantiam summo opere collaudans; Rectorē deinde magnis encomijs verbisque amplissimis, tanquam virum valde grauem, prudentem, Religiosum, doctissimum præterea & humanissimum honestans; Nomen, quod miramur, siluit; sed nos *Schondonchi* nomen silentio premi non patimur, ne effusæ Nuncij Apostolici laudes suo priuentur effectu: Hoc denuo præstitit R. P. *Personius*, nomen indicans & prædicans merita) In Hispanias etiam & qui Hispalim, quique Vallisoletum profecti sunt Adolescentes sua cum virtute & doctrina *Schondonchi* famam protulere, neque re maiorem: Præstantis enim erat ingenij vir, prudentiæ singularis, pietatis eximie, quam sermonis gratia comitalque cum dictionis & gestus grauitate tam congruenter coniebat, vt summis simul atq; infimis esset acceptissimus; Anglis verò plus Anglis gratus, vt qui totum se illis impenderet, & verbis sæpe, re verò ipsa semper profiteretur, nihil in se esse quod ab Anglis dissentiret præter linguam ad idioma exprimendum tardiolem. Enimvero altè imbiberat quam magnum ad Ecclesiæ vniuersæ vtramque pacem momentum haberet Angliæ Conuersio; quantum deinde ad Conuersionem maturanda in emolumentum Iuuentutis Anglicæ proba institutio; quantum ad Institutionem Rectoris propensus in gentem ipsam animus, vt qui (ex eius sententia) quisquis esset cogitare deberet natum se esse in ipso Angliæ meditullio. Ipsa denique rei necessitas currentem incitabat, quando non vno edicto Regio vetaretur, Catholicos habere domi præceptores, & abrepti è paterno sinu liberi hæreticis curatoribus traderentur erudiendi. Hæc virum zelo Dei plenum incendebant ad tam sedulam sui muneris administrationem, vt fractis licet viribus corporis nõ cessaret, sed nouissima in ægritudine decumbens scriberet, dictaretq; ea quæ posteritati essent profutura; neq; alijs ab eo tempore præceptionibus Seminarij splendor est sustentatus, quam quæ à *Schondonchi* calamo vsuq; prouenere.

Eius institutiones.

XXVI. Quæcunque ad Dei cultum pertinebant sacræque ceremonias accuratissimè exequabatur & vt ab Adolescentibus cum magnificentia quadam præstarentur satagebat. Sanctissimā vero Dei Matrem præcipuo honore colebat, atque vt in teneris iuuenum animis altè imprimeretur studebat. Testes sunt Sanctissimæ Virginis encomia quæ singulis dominicis festisque diebus decantari voluit sub vespertinis horis; testes eadem ligneis figuris expressa, atque ordine collocata in *Horto* (vt ille vocabat) *concluso*, hoc est, in interiori atrio

atrio qua itur ad triclinium quæ pluribus annis proflare voluit, vt in oculis ipsis perpetuo essent & non in cogitatione sola amplissimæ laudes tantæ tamque potentis Patronæ: Testis Sodalitas ab illo instituta & certis munica legibus, quò literarijs exercitationibus ac pietatis officijs mutuò respondentibus, ab eruditione ad pietatem gradus fieret, & partam pietas eruditionem illustraret. "Dispar enim est, inquit, Scopus horum Iuuenum qui in hac familia, & externorum qui alibi educantur: Illi siquidem dignitates tum Ecclesiasticas, tum ciuiles sæpenumero cogitant, vt illustribus parentum familijs splendorem addant, aut si obscuriores sunt, ad famam emergant: Hi verò adolefcentes quantumcumque illustribus parentibus oriundi Conuersionem Angliæ pro suo gradu potissimum spectant: Hoc enim sine huc eos destinant parentes & amici, primò vt vbi adeò ab hæreticis concuritur Catholica Religio & vitæ probitas, filij postliminio domum reuersi stent fortes in fide, & firmi in integritate vitæ: deinde vt inter tot falsa in Anglia dogmata, quæ eundem est & ipsi videant, & alijs viâ commonstrent, id est, pietatem & scientiam sibi proponant: Qui enim in Anglia inter hæreticos præsumeret sine insigni pietate viuere, periculosè omnino viueret, nec tamen sufficit nuda pietas, nisi pietatem comitentur & stent optimi mores; neque verò illa duo sufficiant, nisi vtrumque fulciat accuratissima cognitio doctrinæ Christianæ.) Hæc etiam moriens commendauit, dum conuocatos Adolefcentes alloquens, multa de suo erga Anglos & Angliam affectu, multa de diligenti regularum custodia prolocutus finem ferre dicendi, & viuendi fecit. Inter sacrosancta Mysteria, pronuntiatâ piensissimè communi formula Confessionis, voluit per interpretem qui deficientis verba ad omnium aures deferret, ab omnibus veniam petere, si quem verbo, opere, vel cõuersatione offendisset, quod, inquiebat, "malo animo factum non est, & Confessionem generalem quam potui exactissimam patri spirituali iam feci) tum ad Christi effigiem conuersus" Domine, inquiebat, non reculabam laborem, sed postquam diuinæ Majestati tuæ ita visum est, suscipe hunc inutilem, & indignissimum seruum tuum.) Paucis post horis expiato sacris ritibus animo, munitoque ad certamen extremum Sacramento vnctionis, ac repetitis magno cum pietatis sensu ex formula Religiosis votis, pie placideque clausit diem, postridie Sancti Chrylostomi cuius viuens aureum os habuerat in pretio. Vixerat annos vnum & sexaginta, in Societate quadraginta & vnum, in Coadiutoris formati gradu viginti quinque, cuius memoria in benedictione est, vt cui Anglia non illotum tantummodò quibus rexit annorum fructum debeat, sed etiam posteriorum, quibus ad ipsius præceptorum normam adolefcentes formati sunt, & etiam nunc formantur. Quorum Adolefcentum aliquos si hoc loco commemorauero gratum facturus videor tum *Schondonebo* in suis parentando, tum Collegij disciplinam exemplis potius quam verbis efferendo.

XXVII.

Iure merito Psaltes iubet *Deo laudem dari in Israël*

Hhh 2

quoniam,

In exerci-
tationibus
Sodalitatis

1617. *quoniam magnificentia eius & virtus in nubibus: neque enim infra Cæ-*
 Pl. 67. 35. los mens hominum capit quantâ cum varietate salus æterna dispensetur.
 Adoleſcē- Hic de quo narraturus sum iuuenis quid doceret Catholica Religio ignarus,
 tum Laus. in Gallias transmisit vt artem addiceret arma tractandi. Boloniæ in Picardia
 Thomas. dum subsistit vtiq̃ familiariter sculptore Catholico qui vt fidem tueretur
 Pen. domo sua relictâ transfugerat, multis inter se, vt fit, de Religione controuer-
 ſantur. Catholicus non ferens blasphemias quæ à præferuido aduersario effu-
 tiebantur prouocat Audomaropolim, quò ad vicinum Palcha se expiaturus
 cogitabat: Iungit se non illibenter Adoleſcens comitem: venit ad Semi-
 nariû; paucorum dierum tractatione exprimitur consensus in Catholicam;
 neque hic stetit diuina miseratio: Cum ad militiam rediisset, literarum stu-
 dia, consortium eorum quos viderat Adoleſcentum, horumq̃ desiderium
 tam pertinaciter inhælere animo vt nullam quietem caperet vsquedum in-
 ter Seminarij Alumnos censeretur: Reuertitur igitur multiplici & sumptuo-
 sa suppellectili instructus, suluam ponit & elegantem Cæsariem in humeros
 deſluam, anulum ex auro gemmâ fulgentem detractum auri Christo of-
 fert in Venerabili, fratris literas contemnit magna promittentis si fidem de-
 serat. Prædicabilis ardor si potuisset esse diurnus: ipsa quâ inflammabatur
 studendi cupiditas & orandi, vitales spiritus absumens tabem accelerat, ad
 quam auertendam natiuo redditur aëri, inter hæreticos affines ingenti accep-
 tus adgratulatione, attamen nihil etiam tunc ostendit ad spem auersionis à
 Catholica; sed spe illa prætereuaeſcente quæ ad valetudinem confirman-
 dam ex natali solo iniecta fuerat, maluit Audomari, tanquam in portu, pone-
 re animam, quàm inter incerta patrij soli alleetamenta fluctuare. Itaq; specie
 aquarum Spadanarû potandarum valedicens suis, Dorobernio Caletum, Ca-
 leto Audomarum vno die tenuit, & ” isthic, inquit, viuere, hic mori deside-
 ro.) Et quidem morti vicinior quàm expectationi viuendi, vt securior maio-
 riq̃ cum solatio migraret optauit Societatem; Scribitur ad *Oliuerium Ma-*
naræum Visitatorem, dum expectatur responsum vltimis Sacramentis muni-
 to dies superuenit quo præsto esse debebant, at nullæ comparent literæ; an-
 xium inter vitæ mortisq̃ metas iuuenem Rector *Schondoncus*, non minus
 quâ æger sollicitus, vt confirmaret, magnanimâ voce atque his verbis alloqui-
 tur ” Quandoquidem, fili, Societatem cupis ingredi, ab Obedientia tibi in-
 choandum est, quæ potissimum apud Nos exerceri solet; Mando tibi in vir-
 tute Sanctæ Obedientiæ, nè prius è vita discedas quàm literæ Patris Visi-
 tatoris afferantur.) Ille alacer addixit pro sua parte obedire. Suas interim
 cum præuenisset Visitator literas, & verbo confirmasset (quam scripto con-
 cesserat) admissionem, allato quidem nuncio lætus, ac votis ex formula rite
 pronuntiatæ erectus præstolatur finem, at mori non potuit donec literæ ipsæ
 quæ expectabantur peruenirent; illis redditis, Rector ” Iam, inquit, fili,
 ego te præcepti obedientiæ vinculo libero, & Dei voluntati permitto.) Is ex-
 secularis literis, & benedictione percepta, piam animam reddidit Creatori.

Rarum
 ob. dien-
 tiæ docu-
 mentum.

XXVIII. Hæc altero post *Schondonehi* accessum anno contigere, 1617. Anno septimo *VWilkinsonus*, ille qui celebrem *Henrici Garnetti* tinctam sanguine Ipicam acceperat, in hunc Adolescentum cætum adscriptus, cum à patentibus tam importunè reuocaretur vt scriberent matrem ni rediret præ matre morituram, respondit "le matrem quidem quo deberet affectu tenerrimo prosequi; illius tamen causâ (neque si mille matres haberet) nequam locum hunc optatissimum propositum uicæ cursum delerturum,) oprauit etiam iste Societatem moriens, sed ferius peruenit nuncius concessionis, Præclara interim de rebus diuinis, & de iustitia Dei maximè, disserens "O, inquit, si quis diuinam illam iustitiam serio mentis oculis intueatur nulla ratione vellet, etiamsi id posset efficere, vt peccata sua essent impunita) Post mortem inuentus est syllabus actionum diurnarû tanto ordine, & tam magna pietate conceptus, vt nostros in admirationem, Inuenes vero (in quorum manus primùm inciderat) ad virtutem penitus excolendam raperet.

Academicus etiam adolescens qui in Philosophiæ studijs non penitentiam Oxonij posuerat, huc appellens, hæresim quidem momentis rationum victus eiurauit, hostem tamen humani generis tam sensit infensum vt continuis propè labefactaretur machinis, modò parentum atq; sodalium, modò voluptatum & dignitatum memoria recurrente, quarum vel spe vel præsentia carere durum videbatur: Impietas præterea ab hæreticis hausta parentibus tam pertinaciter hærebat animo vt difficulter, & non sine horrore quodam preces Catholicas, eas præsertim quibus Sancti inuocantur, recitaret, Christianum vero sacrificium cum fastidio, ac pene cum risu spectaret. Suadetur vt arrepto Rosario opem saltem virginis Matris quàm humillimè efflagitet, Id dum vesperi aggreditur intimo de peccatis dolore subito commotus vim ingentem profundit lachrymarum, ijsque matutino adhuc tempore madens hortatori suo rem inter singultus exponit, A consuetis inde liber molestijs, disciplinam Seminarij eâ animi propensione cõplexus est vt cum paribus in Hispaniam missus, & post decursa studia factus Sacerdos Patriæ se reddiderit non inutilem operarium. In promptu esset plures commemorare qui vel perceptam hoc in conuictu voluptatem omnibus domesticis oblectamentis prætulere, vel vitam exegere cum virtute eximiam; *Thomas Stillingtonus* omitti iure non potest, qui licet extremum à Belgio procul obierit diem, Audomari tamen hausit principia doctrinæ & Sanctitatis, ex tribus illis vnus qui primi sub *Rogero Lea* spiritualibus exercitijs ex polito gradum fecere ad magna ad diuinum obsequium perficienda, & eodem quo *Schondonchus* septimo-decimo huius seculi anno sublatys est; à cuius felici exitu viam sternemus ad ea quæ in reliqua vita sanctè gessisse memoratur.

XXIX. Audomaro Romam ad Philosophiam, Româ Messanam in Sicilia ad Tyrocinium profectus, priusquam mentes sexdecim in Religiois perfectionis stadio poluisset difficili ægritudine cepit afflictari, quâ

1617.

in Hecticam declinante, cum à supremo die non longè abesse videretur, motus uti de Cælo cogitaret, ut qui diurnam isthuc non esset habiturus mansionem, dici non potest quantam vultu, voce, toto corporis gestu prætulit lætitiā, "Optatissimusque, ait, est mihi iste nuntius, maiorem enim ex hac voce percipio animi voluptatem quàm qui eo quod maximè in votis habuerint potiti sunt.) Post sumptum Viaticum, Christi Domini de Cruce pendens effigiem postulans, acceptam nunc ori, nunc pectori admouebat, nunc fixis intuens oculis ignea emittebat precum iaculà illà ex cupiditate profecta quâ dixerat se flagrare ut vnà cum Christo Crucis durissimo ligno posset configi. Aegritudine tota auditus nunquam fuerat de dolore villo suo aut molestia intulisse sermonem; nunc verò astanti cuidam (quocum libentissimè conferebat de beneficijs à Deo in seruos suos effundi solitis) indicauit se dextero in latere acerbissimum pati cruciatum; cuius cum originem quæsitus celare contenderet, suspensionem fecit singulari gratiâ datum esse in memoriam Christi in Cruce vulnerati. Dies quatuor qui interfuere dum sacro oleo vngeretur Psalmis Hymnisque recitandis insumpsit, illo Petri Damiani præcipue delectatus *Ad perennis vitæ fontem* &c. necnon versu Psalmi *letatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.* Neque præter Cælestem patriam aut animo aut ore aliquid reuoluebat. Peractâ Extremæ Vntionis ceremoniâ, & impetratâ licentiâ, Rector: in corona his verbis est allocutus; "Pater Rector, O Pater Rector, Faciat R. V. ut hi sancti Fratres intelligant nihil vnquam virtutis aut spiritus solidi in me extitisse, (sed ad externam quandam speciem & ostensionem simulata & conficta omnia.) idem palam ut declararetur per Sacrosanctum Christi sanguinem & vulnera secundò obtestatus est. Petijt deinde facultatem se de more Societatis publicè accusandi. Tum rursus intuens Rectorem, eadem quâ prius obtestatione flagrauit ut in errorum expiationem iuberetur biennio toto in Purgatorijs flammis penas luere, cumque responsum esset, vnus Dei id esse statuere, denuò tamen inficit adiurans, ut necesse fuerit dicere, Age prout Deo visum fuerit esto duos annos in Purgatorio. Rogatus ut pium aliquod atq; vtile monitum præsentibus daret Sodalibus; Imprimis hortatus est ut promptissime, ac ne minimâ interpositâ morâ Superioribus in leuissimis etiam rebus morem gererent "Ne, inquit, in vos pari atque in me supplicio animaduertatur cui idcirco in ætatis flore vita præciditur quod me in isto negligentius gesserim, maiores longè in Religione facturus progressus si promptè obedissem. Tum Paupertatis eximiam curam commendauit, cuius ipse fuit studiosissimus. Sub vesperam cum rursus Rectorem conspexisset, manibus in formam Crucis pectori admotis per pretiosissimum Christi Sanguinem, & suauissimum Beatissimæ Virginis nomen obtestatur uti liceret die proximo elucente denuò Sacrosanctâ refici Eucharistiâ; tam in flammato desiderio spes voti facta est, At intempestâ nocte è cubili tanto impetu decidit in terram, ut strepitu excitus qui in vicino iacebat opem laturus contremisceret; roganti quid rei esset, respondet

æger,

Pœnitentiæ rarum exemplū.

Lucta cū dæmone.

ager, " cum malo damone eiusque confortibus mihi lucta fuit.) cumque nocte reliqua non cessaret invidus serpens spectra molestissima obijcere, rursus paulò ante horam quâ cæteris surgendum erat allusus est solo; quâ luctatione imminutis vehementer corporis viribus creditum quidem est administrandæ sanctissimæ Eucharistiæ super sedendum fuisse, nisi ille extenuata extendens brachia & pectori applicans, hanc sibi vltimam fieri gratiam verbis affectuosissimis precatus fuisset, corpus etiam ad fidem faciendam conatus mouere, & linguam ostentare ad glutendum habilem; Pronunciatis igitur ex formula votis Religiosis datum est optato frui & diuino Hospite, in quem cogitatione defixus, cum aliquamdiu quasi sui vix compos hæsisset, sibi deinde redditus, & lumnam pietatem spirantia pauca effatus, corpore ad modestiâ composito supremam cum morte ingressus est luctam, quæ cum ad horam fere medium tenuisset, corporis compage soluta, animam placidissimè reddidit Creatori. Defunctum non nostri solùm sed & externi magnâ veneratione profecuti sunt, propensû magis ad petendum, quam ad porrigendum auxilium. Qui exitus facile quæ fuerit antea vitæ sanctitas ostendit; faciet tamen ad Dei opt. max. gloriam illustrandam (qui in seruis suis quidquid inest perfectionis operatur) si pauca de gestis eius laudatissimis breuissimè complectar.

XXX. Intellexit optimus Adolefcens virtutis fundamentum locandum esse in sui abiectione; quare vt Religioſæ Disciplinæ ædificium in solido poneret, in hanc toto pectore incubuit. Fuerat excellenti dotatus ingenio, maturo iudicio, memoriâ felicissimâ, quæ in Philosophiæ cursu, quem propemodum confecerat, eluxere, literis etiam Græcis & Latinis egregiè excultus, de se tamen rebusque suis tam demissè sentiebat, vt posthabendum se omnibus existimaret, vehementerque laboraret vt rudis & tardus haberetur; si de loco ageretur, nouissimum vel ponet erga aliorum captabat; si de sede, maximè incommodam rapiebat; si quid pro more quotidiano inter Tyrones memoriter repetendum esset ex dictis, aut inter familiaria post mensam colloquia promendum, auscultatoris partes plerumque nisi iussus eligebat, magnaque diligentia tegebat quæ Deus illi concesserat dona. Dicebat forte quidam, " Perluasum habeo, mi frater, Dei famulos è vicinâ æternæ fælicitatis expectatione plurimum mortis nuncio recreari:) " At ego, inquit, ex ijs non sum,, quapropter quid illis contingat, ignoro; crediderim tamen ita esse vti dicis.) Et certè oris serenitas eo maior quo horæ supremæ erat vicinior fidem facere poterat idem ipsum in se experiri. Fuerat illi semper in votis pro Christo sanguinem in Anglia fundere, & recte finire vitam: Rogatus an ad hoc testandum cuperet circumducto ad collum fune de vita decedere" desiderium, inquit, meum tanti non est vt istud merear. illico tamen vt in se ipse flagello animaduerteter impensè postulauit. Alter (per occasionem Nouitij qui se inter Sodales accularat de vana cogitatione) iussus illius defectus in codicillos referre, dixerat per iocum audiente *Thoma* habete se

Eius Humilitas.
Ex ea quâ scripsit Rector relatione.

1617. re se in mandatis vt Tyronis alicuius vitam conferberet; Exhorruit æger vehementer, de se id dici suspicatus, atque in lachrymas solutus & gemitus vocari rogat Rectorem, & ita alloquitur: "Non satis nouit R. V. mea quæ fuerit vita in sæculo, quæ in hac ipsa Societate; Meâne vita vt scribatur? Et singultu interrupte sermonem multoquæ fletu vix acquieuit rem narranti, donec commonstrato defectuum collectorum indice adderet Rector, Nè metuas, frater, non est tanti tua vita & virtus, vt operæ pretium sit eam conscribi;) ea voce reddita est menti vultuq; tranquillitas. Reddita dico, quoniam in omni ægritudine nullus vnquam apparuit in Angelico iuvene tristior aspectus, aut verbum signumque quo displicere, ei quidquam argueretur, præterquam si quid ad suam laudem pertineret. Paupertas ei

Paupertas.

fuit carissima, auditusque est sub vitæ finem sæpius dicere, quod quidquid à Deo impetrasset beneficij, id omne commemoratâ Christi paupertate impetrasset. Mendicare ostiatim in delicijs erat, vt adamatæ virtutis effectus. Ne res quidem ad pietatem spectantes, vt sunt imagines, coronæ precatioræ, & similia vsurpabat si essent pretiosæ; adeo vt in nouissima ægritudine cum porrigeretur inauratum Christi Crucifixi simulachrum exolculandum, flagitauerit vulgari & simplici commutari; ex altero enim dicebat se pietatis nullum sensum haurire posse. Dato ad exeundum signo ad vestiarium properabat vbi galeri & pallia reponerentur, & sibi sumebat quod maximè esset tritum ac obsoletum; atque etiam quando infirmo quidpiam condimenti vel cibi operosius parati offerebatur accipiebat inuitus tanquam quod pauperi non conueniret.

Obedientiâ.

Quid deinde de Obedientia dicam, prompta, cæca, demississima? Christum Dominum in omni Superiore adeo sincerè agnoscebat, vt eius omnia dicta factaq; summa Religione veneraretur. Aequales etiam & inferiores in animo ducebat sibi Superiores; salutabat semper prior; de loco decedebat; neminem loquentem interpellare auditus est; in obsequendo alijs & ministrando expeditus & alacer aliorum erga se officia inuitus admittebat, adeo vt collapsis prorsus viribus si opis aliquid à præsentibus esset afferendum affligi videretur; quàm vero exquisita fuerit eius obseruantia erga eum qui infirmis præerat nemo est qui non prædicet.

Oratio.

XXXI. Ad donum venio Orationis quod in ipso ita erat excellens, vt verè dici possit omni in loco orasse & omni tempore, quandoquidem è re qualibet in Dei contemplationem & amorem rapiebatur; Neque tamen non accuratissimè ad domestica ministeria, cum in ijs esset, attendebat; precabatur autem semper flexis genibus nisi aliud à Superiore iniungeretur, & non difficulter impetrabat quod postularet. Peregrinanti cum Socijs duobus accidit vt sub vespèram festi in oppido bene amplo neminem reperirent qui eos hospitio vellet accipere; rogatus est à Sodalibus vt supplèx diuinam opem imploraret, & ecce loci Medicus, qui eos antea aliquoties conspectos præterierat, comiter salutato inuitat domum, mensâ & cubili non sine domesticorum

1617.

sticorum incommodo excipit. Inter cætera quæ secum hæctica febris affert incommoda molestissimi solent esse defluxus multam cientes flegmatis eiectionem; animaduertens hanc grauem esse Socijs qui animi laxandi gratiâ ad eum ventitabant, petijt & impetrauit à Deo vt illo tempore ab ea molestia liber esset. Iuuuit autem ad Orationis efficacitatem absoluta cum diuina voluntate consentio quâ totum se illi in votis precibusque permittebat. Morbus iam diu cum lecto affixerat desperata salute, ardebatque vehementissimâ fruendi Christi cupiditate, id tamen vt postulare induci nunquam potuit; rogatusque ab alijs quid potissimum cuperet vt pro se Deum precarentur vt, inquit, Sanctissima eius fiat voluntas.) Quanto animi affectu ferretur erga Venerabile intelligi potest ex ijs quæ de decumbente dicta sunt. Pietatem erga beatissimam Matrem Virginem sequentia declarabunt. Paucis ante obitum diebus, religione vt creditur ductus, capit subobscure Rectori indicare gratiam sibi quampiam à Sanctissima Virgine olim factam, quæ tamen clare ab ipso exprimi nisi præcepto non potuit, cedens obedientiæ hæc protulit. " Com essem in Belgio, & in literarum humaniorum studia incumberem Audomari in Seminario, inter orandum die quodam à sensibus alienatus visus sum intueri Beatissimam Virginem mediam inter Sanctos *Ignatium* & *Xauerium* ad me accedentem; tum manu prehensum viâ lucidissimâ plurimumque amantâ ducere ad ingentem magnificamque ædem, & " huc, inquit, ingredi, isthic tibi commorandum est (erat autem templum Societatis *Iesu*) comites deinde compellens, " Adolescens, ait, iste vester est, eius curam habete, vestra illum tutelæ commendo.) Illa discessit; ego mihi restitutus ingens desiderium Societatis constanter profecutus sum, atque eiusdem Sanctissimæ Matris ope, vtiego interpretor, sum consecutus.) Ita ille: tum verò primùm intellectum est id quod frequenter habebat in ore; " etsi omnes beneficio Virginis Matris in Societatem admissi erant, se tamen præ cæteris hanc illi debere gratiam.) De ea libentissimè in omni congressu ferebat sermonem, optans frequenter ad rudes indoctosque paganos mitti vt huius precipuè Cælorum Reginae laudes prædicaret, ignarosque institueret qua ratione esset ipsa colenda; totoque vno itinere Neapoli Romam vsque vix aliud afferebat in medium quam præconia Virginis.

Beatissimæ
Virginis
erga eum
gratia.

Is autem qui duos annos purgatorij ignis moriens optauit in pœnam, viuens haud dubiè non indulgebat sibi: obseruatum est in vltimo morbo, sicut & in reliqua vita, importunas nunquam mulcas aut culices pepulisse; astantibus hac molestiâ illum leuare volentibus sæpius dixisse, " Permittite, permittite vt se reficiant.) Sedens quantumuis lassus aut æger nulli rei inuictebatur; infirmus nunquam ingemuit; nullam vnquam rem siue ad refectionem, siue ad leuamen vltro petijt, aut si quid deesset querebatur contentus oblati. Oculorum custodiæ impensissimè inuigilabat terram spectans, ne quid incurret quod mentis puritati officeret, quæ puritas quanta fuerit, & quot signis expressa, vitæ præsertim totius innocentia, dicere super se deo, ne aut minuta

Mortificatio.

1617.

1618.

quæque congestisse videar, aut ornare potius velle quæ gesta sunt quàm narrare. Is eius Rector qui vitam Italico sermone digessit non dubitauit multa huius precibus tribuere à varijs impetrata; quin & ea quæ ad eum pertinebant in domesticos tanquam aspersa sanctitate dispensare, ac tandem in hæc verba concludit. Magnam facerem iniuriam non *Thomæ* tantum, sed diuinis muneribus quibus illum liberalissima Dei manus cumulauit, si silentio præterirem (quod omnes pro certo habemus) Deum opt. max. singulari beneficio hanc domum affecisse, quando hunc nobis donauit. Solebat sæpenumero dicere moriendum sibi esse in Nouitiatu, mihi vero præterea, impetrasse se istud à Deo & Beatissima Virgine multis lachrymis: Intellexit propositam fuisse à Medico aëris mutationem vt conualesceret, at ille ad Socios conuersus, "Nequaquam, inquit, sed habetote certum quod hic sit mihi moriendum.) Et ad me," Quid est, mi Pater, quod non cupitis vt hic moriar. "Ad *Thomam* verò *Beringtonum* (lux nationis Sacerdotem cum infirmum ille etiam infirmus inuideret) præoccupans, (" Non amplius agatur de transmigracione, vult Christus Dominus eamus alia via) atque ita accidit; vtrumque eo in loco ad se vocauit Deus vitæ cum laude antea præmijs donandum. Eadem vero quæ ad *Stillingtonum* pertinent *Messanâ* Romam compendio transmissa reperio in hæc verba.

"*Messanæ* in Nouitiatu memoria *Thomæ Stillingtoni*, qui Natione Anglus, Motibus Angelus, in Religione Nouitijs, virtute veteranus, cū esset in Belgio clara visione vocatus est ad Societatem à Beatissima Virgine, quæ illi media inter Sanctos *Ignatium* & *Xauerium* apparuit, deductoq; ad Templum Societatis dixit, Hoc tuum erit domicilium, & commendauit Sanctis qui ipsam comitabantur. Breui post tempore dignum se probauit filium tantæ Matris: Exterius tam bene moratus vt à plerisque appellaretur Angelus, id quod interiorem harmoniam indicabat, donum Orationis habuit singulare, & in quocumque exercitio vnitus cum Deo obtinebat quod postulabat. Excellebat humilitate; solemter occultans dotes non paucas quibus ornabatur. Amabat vilis æstimari & nullarum partium, ferebatque ægre cum laudabatur. Paupertatem colebat vt matrem, amicissimus mortificationum; oculos habebat semper terram spectantes; sibi seligebat peiora quæq; sedendo non innitebatur; à facie neque sanus neque æger abigebat muscas; morti proximus petijt veniam se flagellandi; Cognita illi fuit mortis hora, quam à Deo multa prece obtinuit obire in Nouitiatu: Cum hæc illi nunciaretur vultu ipso ostendit lætitiã, neque vnquam visus est lætior quam ijs diebus quibus superuixit, præcipuè verò cum sacro Sancto donaretur Viatico. Mortuus est cum tanta opinione Sanctitatis vt nemo inducere posset in animum pro ipso orare, vnusquisque se illi commendaret. Reliquias eius multa cum deuotione quæsitæ variæ secutæ sunt gratiæ. Cadaver timidioribus addebat animos, omnibus pietatem; Excitauit eius mors in Nouitijs affectum singularem erga res diuinas. Accidit illa Octaua Natiuitatis Beatissimæ Virginis,
Eadem

Eadem Reginâ quæ duxerat eum ad Societate Iesu militantem in terris, perfectio iam opere deducendo ad Cœlestiū Societatem triumphanem in Cœlis.)

XXXII. Annum insequentem octauum-decimum memorabilem fecit Cometes qui ab horizonte emergens, eodem tempore cœsariem latissimam protendens, ad medium usque Cœli circulum, Europam vniuersam suspensam & sollicitam tenuit quid prænuntiaret: Id plerisque commune fuit: Nostram Leodij Tyronum domum res alia digna memoriæ excitauit ad misericordiam animarum in igne purgante detentorum, & peccati, quantumuis leue videatur, æstimationem.

Henricus quidam de Faux Patribus Leodiensibus in Sancti Seuerini villa olim famulatus fuerat, vir simplex & rectus. Huius filius Petrus de Faux à primo Anglorum in urbem aduentu in famulorum numerum admissus fidelissimè etiam seruiuit: Post annos fermè quatuor vi quadam atque occultâ violentiâ vexatus, & modò in terram, (nemine quem videret impellente) abiectus, modò quasi immenso pondere premeretur grauis, modò nè brachia in altum ad opus sublata demitteret impeditus, modò ad parietes violenter allisus, aut nè quo vellet progrediretur retentus, vitam ducebat ad plures menses permolestam; & nuuc quidem à malo dæmone infestari se arbitrabatur, nunc moteri à bono uti se per confessionis Sacramentum expiaret, tum vt fratri recenter mortuo succurreret, aut aliud quod occultum esset peragendum susciperet. Hactenus autem species ei nulla visum è oblatum est, donec Anni insequentis Februario mense, post mane peractam Exhomologesim, ad fœnicumulum violenter impulsus & propè exanimi, albi quidpiam & rotundi instar complicatæ manus ostensum est. Illo in angore ac trepidatione ductus ad *Ioannem Gerardum* Rectorem, tanto grauabatur onere vix vt pedem posset attollere, & præ contentione copiosus è naribus fluere sanguis: Vberimè lachrymantem, & cruore perfusum solatus *Gerardus*, appenso ad collum Agno cereo deducit ad cubile (erat enim noctis hora nona) monetque vt si quid se offerat roget quis esset quidque vellet? Quamquam autem quiescere cupienti stragula detraherentur, & voce surdâ quidpiam sonaret quod turbato Confessionis aut Communionis vocabula referret, non est ausus interrogare. Nocte igitur postera iubet *Gerardus* suo in cubiculo vt Petro pariter sternatur, & post suas preces incumbunt vestiti; Nox penè tota transigitur in nullo perterritis: Horâ tertiâ matutinâ Petrus graui mole pressus vociferatur, excitatque clamore *Gerardum*: Is accurrens monet rursus vt interroget, tergiversantique secundo tertioque cum animum addidisset, ostendit se primum species quædam in figuram formata pene puerilem; dein pergente Petro rogare quis esset? auctâ ad viri staturam figurâ respondet "Me non nosti? Sum Pater tuus) ad quam vocem excitatior Petrus exclamat, Pater meus, Pater meus) rogatque quid vellet, Tum cum aliquamdiu tanquam loquenti alicui dedisset aures, tremulâ voce "Ego, inquit, cras mane, nudis pedibus, & manu gestans cereum ire debeo ad Sancti Martini, & ibi sacro Sani-

Animæ in
purgato-
rio deten-
tæ liberæ-
tio.

1618.

1619.

cto interesse Myſterio: tenetur enim Purgatorio in igne Pater meus.) Cum que cauſam vt quæreret ſuggeſſiſſet *Gerardus*, reſponſum eſt, "Quod moribus puellæ cuiuſpiam notam ſeueriores temerè adſperſiſſet, appellatæque Meretricem; quam culpam licet confeſſione non expiaſſet, contritionis tamen beneficio æternas euaiſſe pœnas, temporales luere; Rogatus à quonam celebrari cuperet ſacrum, reſpondit, perindè eſſe modò celebretur, placere tamen ab eo fieri qui *Tomſonus* vocabatur, is erat idem Rector, *Ioannes Gerardus*. Itaque poſtridie ſolemni comitatu itum eſt ad Sancti Martini (Templum eſt Collegio Canonorum celeberrimum) Petrus pœnitentis habitu cum cereo præcedebat, ponè ſequebantur è Tyrociniis ex noſtris aliqui populuſq;. Sacrum inchoante *Gerardo* apparet filio parens, clamatque rurſum Petrus, "Pater meus, Pater meus; aſtantem enim videbat reuerenter, & peracto ſacrificio exultanti ſimilem de ſub altari in ſublime conſcendentem. Neque exigua fuit præſentium conſciorumque lætitia ſimul atque admiratio. Elucebat enim in re, de qua nulla poſſet eſſe dubitatio, Dei grauiffimum de peccato iudicium eiufdemque illuſtris in rite pœnitentem miſeratio, quæ duo pierati inflammandæ adiumento conſueuerunt eſſe quàm maximo: Acceſſit & argumentum ad Sanctorum patrocinium conſtitmandû; dixerat enim Sanctam *Annam*, Matrem Beatiffimæ Virginis adſuiſſe ſibi morienti, modò etiam ad Sancti Martini adfuturam: illam etenim olim piè coluerat, congregatis quibuldam ſub illius nomine adſcriptus, atque annuam ſolitus offerre pecuniolam vt pro ſe ſuiſque oraretur.

XXXII.

Atque hæc ſunt quæ de Miſſionis huius initijs progrefſibus que hæcenus notatione digna reperiri potuerunt inter tot tamque varias quibus iactata eſt Anglia tempeſtates, & tanquam ex infelici naufragio eripi; nunc de eadem in alteram formam commutata dicendum eſt. Aucto enim ex noua commodaque habitatione Leodij Tyronum numero, creuit & numerus tum eorum quibus præcepta Theologica tradenda erant Louanij, tum qui ad meſſem in Anglia colligendam aſpirabant, vel Sacerdotio iam initiatorum, vel iuuenum ad ſimiles pro fide auita labores anhelantium. Cumque interea hæc Miſſio, per varias regiones ſparſa, per modum Prouinciæ Societatis (vt initio inſtituta eſt) regeretur ab vno eiufdem Miſſionis Capite Romæ ſedente, alijsque illi quidem vni in Hispanijs, Belgio, & Anglia ſubordinatis, à Prouincialibus verò locorumque in quibus verſabatur præfectis eſſet in multis exempta, Viſum eſt aliquibus peccari in decretum vigefimum primum Congregationis noſtræ ſeptimæ, *conſultiuſq; eſſe, ſi recepto in Societate omnium gentium more huius etiam Miſſionis ſubditi alijs de Societate miſcerentur, nè nationum discrimina paulatim magno Societatis damno introducerentur. Ac proinde neque permittendum vt in ijs orbibus in quibus Societas Collegia ſua habet ſtudiaq;, è ſola ipſi gente ſua Theologiæ, Philoſophiæ, & humaniorum literarum Profeſſores habeant, multoq; minus Superiores.*

Admiris Generalis vt neque decreto Congregationis videretur derogare, neque

Miſſio ere.
& in Vice-
Prouin-
ciam.

que specie quadam religionis abductus in discrimen vocaret rem tantam, maturo decessoris sui consilio inchoatam, stabilitam, continuatam, Pontificum etiam duorum *Clementis* Octavi, & *Pauli* quinti iudicio probatam, & usu fructuque laudatam tum eo qui in homines Societatis, tum qui in regnum ipsum Angliæ fidemque Catholicam insigniter propugnatam dimanarat, Eum Sociorum numerum qui hætenus sub Missionis Anglicanæ appellatione pleraque Angliæ Prouincias & domos aliquot in Belgio impleuerat (abrogatis Præfecti & Vice Præfectorum nominibus atque officijs) in Vice-Prouinciam erexit, munere Præpositi *Richardo Blondo* imposito, qui ab anno eius seculi quinto pleraque tractauerat Societatis in Anglia negotia, & per hæc tempora nostris in Insula dispersis solus imperabat.

Est enim hæc Missio ab Assistentium potestate nunquam fuit exempta, Prouincialibus verò (quod ad disciplinam domesticam pluramque alia attineret) in ijs regionibus apud quas versabatur semper esset subdita, & Superiores vbique omnes ex sola gente sua nunquam habuisset, liberumque præterea esset Generali ex qua vellet alia gente, & quos, & quodocumque vellet substituere, & in ipso denique Nouitiatu & Collegijs plures ex alijs nationibusmitterentur, ac proinde periculum nullum esset vt nationum discrimina in Societatem hæc via introducerentur. Visa tamen est alia hæc ratio commodior tum ad difficultates quæ obijci potuissent præcidendas, tum ad ipsam Societatem & bonum quod per eam operari cæperat Deus amplificandum.

XXIV. Numerabantur in Missione vniuersa Sacerdotes prope modum ducenti, atque inter hos quatuor votorum Professi quadraginta, quot vix in vlla Prouincia, cum primum surrexit, reperisset: sparsi quidem per diuersorum Principum dominia (vt Regis Catholici, vt Leodiensis Principis, atque Angliæ præcipue regnum) sed neque hoc nouum in Societate videri potuit, cum Veneta pluribus subijciatur, & Lugdunensis in Gallijs Dolanum & Cambericæ Collegia complexa sit, istud Sabaudum, illud Hispaniarum regi obnoxium: Sicula habeat Melitense, Veneta Cretense mari utrobique interiacente. Nouum vero omnino fuisset si tam multi in Societate Professi ad diuturnum tempus ab omni penitus censendi cætumque facienda iure arcerentur, quod necesse erat quamdiu non alio quam Missionis titulo is Patrum numerus esset insignis. In dubium enim venire frequenter necessarium erat, An qui in Hispanijs Belgioque versarentur ad earum regionum cœtus Prouinciales vel Patrum indigenarum bona gratia vocari possent, vel iure deberent: Incongruum enim futurum aliquando si indigenis exclusis, externi tanquam antiquiores, negotiorum vero minus gnari, admitterentur. Quid deinde de ijs qui in ipsa Anglia versarentur magnis laboribus & periculis quotidianis perfuncti? Quid de Candidatis tam multis quorum difficilior indices, deficientibus eleemosynis, redderetur adscriptio? neque enim sperandum erat Catholicos ex Anglia pecunias tam magna liberalitate ministraturos cum manus ignotorum traderentur; Quanquam enim in Societate non est natio-

Cur facta
Vice-Prouincia.

1719.

num distinctio, existimare tamen idem ab ijs impetrari posse qui mentem ab humanis rationibus haud profus abduxere, hominis est humanam infirmitatem parum accuratè perpendentis. Experienciâ præterea compertum erat tum a nterioribus annis in plerisque Societatis Prouincijs (vt libro primo notatum est) tum recentiori memoriâ, non in solis Latinis Græcisue literis tradendis, sed in præceptis Philosopherum & Theologorum discutiendis, certare posse cum plerisque nationibus Anglorû non pauca ingenia. At dissoluta compage quâ hæcenus Missio in hanc creuerat amplitudinem, & rursus dispersis in varias Prouincias, vbinam gentiû Cathedræ reperirentur in quibus tã magno numero, tantoq; cû Societatis, & verò Catholicæ fidei splendore & incremento exercerentur? Plenæ sunt omnes Prouinciæ doctis viris, quæ vt numero Personarû, & diuersitate idiomatum, & negotiorû dignitate cogentibus sunt alibi per orbem terrarum variatæ, mirum cuiquam videri nequaquam potest idem illustri huic Missioni concessum esse; & laudanda profecto est Patrum grauissimorû Prouidentia qui in hanc sententiam cum *Mutio* Generali & Assistentibus conuenerunt. Accedit quod Principes per Eutopam viri, tum eorum qui secularia tum qui Ecclesiastica tractant gubernacula, hoc corpus Anglicanæ Missionis habuerunt semper in oculis non tanquam Prouinciæ alicuius particulatis commodis infertuens, sed Ecclesiæ Vniuersæ sustinens causam, vt quod hæresis iugulum omni spiritualium armorum genere peteret, & modò illustrium Confessorum eximiâ virtute, modò fortissimorum Martyrum sanguine Christi vineam irrigaret. His fundamentis Seminaria per Hispanias & per Belgium à Rege Catholico constituta sunt; Hæc spectarunt ij qui eadem non fauore solùm & gratia sed copiosis eleemosynis profecti sunt; Hoc Ciues Hispalenses, hoc Palentini Canonici, hoc Reuerendissimus Audomarensis, hoc Bauariæ Serenissimus Dux, qui Collegium suum Leodiense disertis verbis Societati *Iesu* Anglicanæ Nationis tradidit, post constitutam quidem Prouinciam, sed & ante constitutam, domum eandem, cû ibi Tyrones Religionis rudimenta ponerent annuâ liberalitate sustentauit, non vt præter Societatis morem, liberum non esset Generali Præposito cuius vellet Nationis Superiores, Adiutoresue imponere, sed vt Corpus idem (quocunque demum seu Missionis, seu alio meliori nomine vocaretur) integrum inuiolatumq; perseueraret, & cresceret. Quod Corpus si per gradus quosdam in eam amplitudinem non coaluisset aut post coagmentationem factam fuisset speciei decreti confestim in varia distractum, omnis illa de Angliæ regno per Sacerdotes, Theologos, Concionatores, aut harum rerum scriptores, studiosus iuando cogitatio elanguisset. Nunc verò, quando in communem cum cæteris Societatis Prouincijs rationem est excitatum, de reliqua eiusdem progressionem dicendum erit, paucis præmissis quæ ad ipsum primum Præpositum *Richardum Blondum* priuatim pertinent.

Richardus
Blondus
quis fuerit

XXXV.

Richardus Blondus Equestri loco natus in Leicestria, politiori doctrinæ operam dedit Oxonij. Inde Profectus Romam, postquam Philolo-

Philosophos Theologosque audiuisset, ductus est à *Personio* in Hispanias ad nouorum Seminariorum cohonestanda initia, & Hispali quidem Theſibus coram Cardinale propugnatis specimen edidit scientiæ, modestiæ vero ceterarumque virtutum ornamentis tum Hispali tum Vallisoleti nouis earum domorum Alumnis præiuit, & quales esse deberent ostendit qui ad messem Anglicanam destinarentur. Tum verò cum Angli Hispaniam, Lusitaniamque armatâ peterent Classe, sumpta cum alijs Sacerdotibus veste Nauticâ, tanquam beneficio Mercatorum è prælio redemptus euasit in Insulam. Vno altero post anno in Societatem adscriptus, primam habitationem sortitus est in Sussexia. Illic post aliquot annorum comorationem bis quæsitus, ingenti cum incommodo suo latuit. Inuaserat Magistratus multo mane domum, integraque potiebatur, misso Domino Londinum, Dominâ ductâ ad vicinas Irenarchæ aedes, famulis amandatis ad carceres, vnâ relicta ancillâ cum paruulis. Ad quintum diem durauit inquisitio. Tum absumpto permodico qui illatus fuerat victu egressus antro famulus se tradidit pro latente Sacerdote, alterum commonstrans latibulum ex quo se finxit prodixisse; ita exiguo famis periculo, præter quinque dierum noctiumque continuæ sessionis molestiam frustrati sunt quæritores. Secunda perſcrutatio fuit molestior. Nocte hyemali intempetâ (proxima enim erant Christi natalitia) irruerunt silentio in aream magno cum comitatu Irenarchæ tres, prodente famulo rusticano. Excitatus circumcurrentium strepitu à somno *Richardus Blondus* abdit se ocys cum comite in densum lapidibus murum, nullâ re nisi femoralibus & leui tectus tunica, qualem sotanam vocant; In antrum vero illatum nil fuerat præter modicum vini, & vnus panis. Aberat id temporis Herus domo: Heram vnâ cum liberis in conclaui tenebant occlusam: Omnia interim vndeque tundendo, frangendoque peragrabant lustrabantque, irrito ad diem decimum conatu: Ad vesperam eius diei notantes in impluuium partem muri ex sono concauiam tam fortiter pulſant vt necesse fuerit ijs qui intus erant, luxatos lapides admotis humeris sustinere: forte imber maximus depluebat: hoc imbre voluit Deus & Sacerdotem è manibus, & Herum à legum iudiciorumque pænis liberare: Etenim securi in crastinum perquisitores dum se intus recipiunt in domum, & foco liberaliter & poru se recreant, elabitur Sacerdos. Cinctum erat muro primùm, deinde aquis ædificium & hortus; hinc nouus labor: Superat tamen murum *Blondus*, & natandi peritus euadit per gelidam, & glacie rigentem fossam octoginta pedes latam: Comes cum natâre non sciret, arreptam sotanam adstringit corpori instar caligarum, tum prorumpit in mediû stertentium in aula militum, & clamat, quid vos hic desides & somnolenti, interim dum fures expilant equile, equos dominorum vestrorum abducunt? Illi apertis portis cum lumine conciti currunt ad equile; iste vnâ exilit, & aliam carpit viam quâ nouerat patere exitum: In equili cum omnia salua conspiciunt, quærunt quis ille homo esset vestitu peregrino qui illos exciuerat, atque ex suis non esse comperientes, redeunt ad pridic

1619.
Richardus
Blondus
quis fuerit

1619. neglectum, at nunc vacuum latibulum, in vanum frementes freudentesque. *Blondus* exulceratis per ascensum muri & scrupis suris ac pedibus, ab non longè posita Catholica domo acceptâ rusticana veste & calceis, reliquâ nocte viam regiam tenens et si luto grauem, nè aberraret, apud alium Catholicum diuertit, iacuitque tribus hebdomadis ager, tum Londinum delatus ad vltiorem curationem: hæsit tamen illi in omni vita dolor ex frigore contractus.

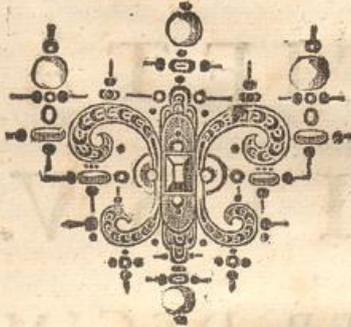
Eius prudentia & industria.

XXXVI. Quanquam deinde à *Garnetti* præsertim felici exitu præcipua Missionis tractans negotia frequenter in itinere, frequentius Londini incurreret in perquisitores & fallos fratres, tentus tamen nunquam est; Quod et si prouidæ Dei curæ præcipuè tribuendum erit, qui quosdam vult Martyres, quosdam Confessores, illos magna sustinendo, hos magnis factis clarere, plurimum tamen in *Blondi* industria positum fuit, qui rarissimè, nisi de nocte, egrediebatur domo, rarius intrabat nisi densis tenebris, & eorum Catholicorum qui omnibus noti erant vitabat studiosissimè in publico congressum nè & ipse notaretur. In nobilium virorum colloquia libenter veniebat, quoniam vel discere quidpiam quod non esset vulgare, vel id quod ipse docebat ad multos inferioris notæ poterat pertinere. Non libenter tamen cum ijs congregiebatur qui ad Regni gubernacula sedebant, quoniam proclive erat hos quidpiam postulare quod ipse neque tutè negare, neque honestè posset concedere. Prudentiæ & integritatis fama Iacobum & Carolum Reges (quidquid de cæteris sentirent) huic fecit semper beneuolos: tantam verò erga omnes seruabat æquitatem, vt fortè Catesbeyus interuenientem hoc lepòre acceperit: "Hic adest *Blondus* quem omnes amant, cum ipse neminem) Ad Sacerdotis quoduis officium quouis tempore, & quantouis cum discrimine præstandum promptum se præbebat ac sedulum; ad spectandum verò vocatus si quid esset rari aut friuoli, ægrè descendebat, "Etenim si vt Sacerdos, inquit, capiar, non grauatè feram; nolim tamen vt inconsideratus aut stultus) Ea fuit semper Oratorum Regis Catholici pietas & erga Societatem reuerentia vt huius Superiori locus in eorum palatijs nunquam defuerit, in quo vel continenter habitaret, vel quo cum vellet se reciperet. Oratoris quidam famulus pecuniam Domini sat magnam profuderat; quærebatur ad supplicium; confugientem ad *Blondi* conclaue vi extrahunt; quid faciat *Blondus* grauis iam ætate, & canis, & Prouincialis munere senex? Petit ab Oratore audiri: Admissus, abijcit se confestim in genua, orat, obsecrat, flagitat reo veniam, & tandem impetrat: quid enim tanta caritas cum abiectione tam magna non euinceret? alioquin inuitus miscebat se dominorum cum famulantibus querelis; difficile existimans iudicium in quo iniuriâ cum iustitia contendente, Domini partes tanquam potiores tuendæ plerumque sunt. In victu ac vestitu domestico eximiam colebat paupertatem vilioribus contentus; cum esset prodeundum tali utebatur cultu

Charitas & humilitas.

1619.

cultu qualis ei agenda esset persona, cauens ne quid insolens indueret quod obuiorum oculos ad se traheret; id quod suis frequenter praecepit usurpandum. Atque his ornatus Prudentiae, integritatis, temperantiae, modestiaeque virtutibus cum nostris intra Insulam laborantibus pluribus annis praeuisset exemplo atque auctoritate, dictus à Mutio omnium Vice-Provincialis, animum adiecit ut eo maiori ordine atque incremento res in posterum agerentur quo sub nouo nomine latius patebat eius in omnes utrobique positos potestas.

Kkk

HIS

Blanc
Blanc
Blanc
Blanc
Blanc

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. Some words like 'HIS' and 'Kkk' are visible.]